

EURİPİDES

YAKARICILAR

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

ESKİ YUNANCA ASLINDAN ÇEVİREN:
SEMA SANDALCI

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

III.
BASIM

HASAN
ÂLİ
YÜCEL
KLASİKLER
DİZİSİ

CLII

EURİPİDES

YAKARICILAR

YAKARICILAR

YAKARICILAR

Genel Yayın: 2217

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyuluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır.

23 Haziran 1941

Maarif Vekili

Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

EURİPİDES
YAKARICILAR

ÖZGÜN ADI
İKETİDES

ESKİ YUNANCA ASLINDAN ÇEVİREN
SEMA SANDALCI

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2011
Sertifika No: 29619

EDİTÖR
ALİ ALKAN İNAL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
NEBİYE ÇAVUŞ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM, MAYIS 2011, İSTANBUL
III. BASIM, OCAK 2018, İSTANBUL

ISBN 978-605-360-240-8 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
Keresteciler Sitesi Fatih Caddesi Yüksek Sokak No: 11/1 Merter
Güngören İstanbul
Tel: (0212) 637 04 11 Faks: (0212) 637 37 03
Sertifika No: 22826

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

HASAN
ÂLİ
YÜCEL
KLASİKLER
DİZİSİ

CLII

EURİPİDES YAKARICILAR

ESKİ YUNANCA ASLINDAN ÇEVİREN:
SEMA SANDALCI

TÜRKİYE BANKASI

Kültür Yayınları

Çevirmenin Notu

Eski Yunan ve Latin metinleri, tarihin her alanına ışık tutabilen kök bilgileri içermektedir. Dönemin ozanları, tarihçileri ve düzyazı yazarları, birbiri ardına öyle mükemmel tarzlara ve ifade gücüne erişmişlerdi ki, çağlar boyu okuyanı derinden etkilemekte ve doğru düşünme gücünü pekiştirmekteler. Özellikle tragedya ve komedyalar ele alındığında, bu birbirine zıt iki türün, aynı zaman dilimleri içinde kendi kurallarına göre nasıl farklı bir gelişim gösterdiği de dikkate değerdir. Komedyaya toplumsal kusurları alayla dile getirerek mutlu sonu, tragedya ise geri dönüşü olmayan acı, ölüm, yıkım ve felaketi ele alır. Böylece oyunlar aracılığıyla insanlara kendi vicdanlarıyla kendilerini sorgulatma, dolayısıyla ruhu aklandırma gayreti içindedir. İşte, izleyiciye bu etkiyi hissettirmek üzere adeta birbirleriyle yarış halinde olan ve tarih boyunca ancak birkaç kişinin yetkinleştiği tragedya yazımında Aiskhylos (M.Ö. 525-456), Sophokles (M.Ö. 496-406) ve Euripides (M.Ö. 484-406) siyasal ve toplumsal olaylardan yola çıkarak, başkalarını da felakete sürükleyen olayları ele alıp, özgün bir kurgu ve etkin kelimelerle, toplumsal hataları azaltma gayreti içinde, kişiyi suça iten içsel nedenleri dile getirme çabası içindeydiler. Onlara göre ciddi, bedeli ağır suçlar cezasız kalmazdı. Bilerek ya da bilmeyerek yapılan kötülük, er geç ortaya çıkacaktı.

Çünkü her şeyin belirleyicisi doğanın değişmez yasaları bunu gerektirmekteydi. Hatta kimsenin göremediği, tanığının olmadığı bir suçun bile cezalandırıcısı vardı: Vicdan.

Bu yüzden tragedya, hatta komedyacı yazarları, başka halkların değil, kendi gündelik yaşamlarında kendi toplumunu yakından ilgilendirdiği için siyaset, savaş ve yöneticilerin karakteriyle ilgili konulara fazlasıyla duyarlıydılar. Dünyada çok az kişinin göstereceği cesaretle bu yazarlar, yöneticileri hataya düşüren etkenleri, tarih kadar, derin psikolojik tahlillerle de açıklamaya çalışmışlardır. Bu tahliller bugün bile geçerlidir. Bu da onların yazarlık yeteneklerinin gücünü ve başarısını kanıtlamaktadır. Olasılıkla dönemin bazı siyasetçileri de bu tür etkinliği saygıyla karşılıyorlardı.

Günümüzde bile birçok yazarın ulaşamadığı başarıyı taşıyan bu klasik eserlerin tamamı, çeviri hataları olmasına karşın batı dillerine çevrilmiştir. Fakat Anadolu kültürleriyle çok yakın bağı olan Eski Yunan ve Latince eserlerin Türkçe'ye kazandırılması nedense çok yavaş ilerlemektedir. Oysa eskiçağ yazarları çok iyi analiz yaparak eserlerini oluşturdukları ve eski Batı Anadolu anlayışını da yansıttıkları için, bu klasik eserlerin hem insan ruhunu eğitmede hem de bize geçmiş hatırlatmada derin katkısı bulunmaktadır. Gerek tarih, tıp, hukuk, arkeoloji, gerek toplum, düşünce ve kültür alanında bugüne kadar *yazılı temel kaynak* sayılan bütün bu eserler, yazık ki, günümüzde özellikle akademik çevrede *çeviri eser* olarak nitelendirilmektedir. Oysa bu metinleri tercüme etmek, onu kurgulamak kadar zahmetli bir iştir. Bu yanlış anlayışın değişmesini dileriz. Çünkü çeviri yaparken, dönemin, tarihi ve düşünce gelişimini, halkın yaşam seviyesini, yazarın karakterini, olaylar karşısındaki duygu ve düşüncelerini anlamak, kelimelerin anlamlarını da buna göre seçmek gerekmektedir. Ayrıca çeviride en büyük sorumluluk, tarihsel değer taşıyan ve eskiçağ araştırmalarına kaynak oluşturan ana metne sadık kalacak şekilde, güç if-

adeleri bile o günkü anlamına yakın biçimde kendi dilimize, okuma akışını bozmadan aktarabilmektir.

Çağdaş Yunanlı yorumculara göre, Euripides'in "Yakarıcılar"ı, Atina halkı için bir ilahi, ayrıca eskiden sadece dini geleneklere dayalı kuralların akla yatkın oluşuna yeni bir belirti olarak karakterize edilmişti.

İçeriği, olasılıkla M.Ö. 424 yılını kapsamaktaydı, Peloponessos savaşının başlamasından yedi yıl sonrasını. Yazarı teşvik eden olay, aynı yıl, Delos savaşının ardından ölümlerin verilmesi konusunda Atinalıların Thebaililerle yaptıkları görüşmeler olmalıydı. Ozan, *Troyalı Kadınlar*'da (*Troades*) olduğu gibi, savaş karşıtı sesini duyurmak ve savaşın anlamsızlığını vurgulamak için yine bir fırsat bulmuştu: "Çünkü savaş halkın oyuna sunulduğunda, kimse kendi felaketini düşünmüyor, hatta felaketin ötekileri vuracağına inanıyor."

Eserde efsanevi Theseus'un demokrasinin kurucusu ve savunucusu olarak gösterilmesi ise tarihi bir çelişkidir. Kesinlikle, Euripides'in bu kahramana atfettiği özellikler, Perikles'in de önemli düşünceleri idi. Aynı şekilde yüce gönüllü Attika motifi, *Herakles Soylular* (*Herakleidae*) adlı tragedyasında olduğu gibi, burada da Atina hümanizmini, güçsüzlerin haklarını savunmaktadır.

Bu eserde tragedyaya konu olan ana tema, savaşta ölenleri gömmeyi yasaklamanın *küstahlığı* ile ölenlerin yakınlarının gömme ve yas tutmadaki ısrarıdır. Çünkü yas, tanrısal ve toplumsal haktır. Argos'u haksız savaşa süren Adrastos, Kreon'un ahlaki yasalarını çiğneyerek, ölümlerin gömülmesini yasaklamıştı. Dolayısıyla olay hem bir halkı, hem ölen yedi komutanın annelerini, hem de dolaylı olarak tüm kent devleti ilgilendirmektedir.

Savaş karşıtı bu Atinalı Theseus karakteri, eserde bir yandan ozanın öz niyetini ve derinliğini yansıtmakta, diğer yandan, Atina'ya, elbette sadece Atina'nın efsane kahramanı

Theseus'a değil, döneminin demokrasisine de bir övgü niteliğindedir. Bu bakımdan Euripides de vatansever bir ozan olarak görülebilir.

Elbette eserin gerçek amacı daha geniş bir kapsamı oluşturmaktadır. Yazarın savaş karşıtı görüşünü, barışseverliğini vurgulamaktadır. Eğer eserde geçen Euadne olayıyla konuyu ele alırsak, yüzeysel olarak, bu, izleyicinin ilgisini çekmekten başka bir amacı olmayan bir kışkırtma, bir melodram havası olarak görülebilir. Fakat böyle bir görüş hatalıdır ve Euripides'e de haksızlıktır. Euadne, kasıtlı olarak, savaşın getirdiğı felaketleri başka hangi aksiliklerin izleyebileceğini temsil etmektedir. Anaların ve çocukların ağıtları, yaşanan acı etkileri ifade etmektedir. Euadne ve yaşlı babası İphes, acıların doğal sonuçlarını yansıtmaktadır. Ağıtın bütününde gerçek bir dayanak vardır. Yani savaş, sadece ölenler için kaçınılmaz mateme neden olmamakta, aynı zamanda yaşamlarını kaybedenlerle bağıntılı olarak, onların ailesi, akrabası ve sevdikleri için de umudu tüketip ölüme sürekeleyecek yeni felaketlere yol açabildiğidir.

Euripides'in seyircisinin de yedi yıl boyunca Peloponessos savaşının soğuk ortamını yaşadığını ve eserin akışının kalplerinde çok güçlü yankılandığını unutmamalıyız. Aynı ve hatta daha büyük bir etkiyi, onlar için ozanın barışsever çığığı da yapmaktaydı. Eserin sonunda, tanrıça Athena'nın *görünmesi* –tipik, *tanrının gökten inmesi*, eserin hiçbir sorununu çözmeyp– siyasi bir ders niteliğı taşımaktadır. Athena yaptığı yardım için politik karşılık istemeyen aklı başında Theseus'a pratik bir tavsiyede bulunur: Argos'la ittifak. Argos'la ittifak Atina'nın konumunu güçlendirir, en azından barış adına. Bu sırada, Sparta ile bir savaş olduğunda Atina'nın Argos'la müttefikliğine de işaret edilmektedir.

Eserin Özeti

Thebai kralı Kreon, Polyneikes'e iyilik için, Kadmeia'yı (Thebai'yi) kuşatan Argoslu yedi komutanın yenilmesi ve ölmelerinin ardından, komutanların gömülmesini yasaklar. Bunun üzerine, ölen komutanların yaşlı anaları Argos'tan Kral Adrastos'la birlikte Atina'ya gelirler. Yakarıcılar, Theseus'un annesi Aithra'yı, Eleusis tapınağında toprağın ve bereketli ürünlerinin tanrıçası Demeter'e ibadet ederken bulurlar ve oğlunu kendilerine yardımcı olmaya ikna etmesi için yalvarırlar. Annesini aramaya gelen Theseus, ülkesini düşünmeden yıkıcı savaşa sürükleyen Adrastos'a yardım etmeyi önceleri reddeder. Fakat annesi Aithra tarafından ikna edilir. Demokratik bir kral olduğu için, Theseus da Atinalıları ikna eder ve eğer barışçıl yollarla vermezlerse, ölüleri almak için bir de ordu hazırlar. Gelen Thebaili bir haberci, küstah şekilde Thebai'nın isteklerini belirtir. Öyle ki, silahlarla hesaplaşma artık kaçınılmazdır. Atinalılar zaferi kazanır ve Argoslu ölüler geri alınır. Theseus onları yakar ve küllerini çocuklarına verir. Bu arada Euadne sevdiği kocası Kapaneus'ın ölmesinden dolayı yarı delirmiş halde ortaya çıkar ve yaşlı babası İphes'in çabalarına karşın, kendisini ölü için yakılan ateşe atarak intihar eder. Eser, Argosluların, tehlikeye düşecek olursa Atina'ya yardım edecekleri yeminiyle son bulur. Bu yemini etmeye, eserin sonunda ortaya çıkan ve Theseus'a bazı tavsiyelerde bulunan tanrıça Athena zorlar.

*Kişiler**

AİTHRA	Theseus'un annesi
KORO	Argoslu soylu kadınlar ve maiyetindekiler
THESEUS	Atinalı kahraman, Aigeas ve Aithra'nın oğlu
ADRASTOS	Argos kralı
THEBAİLİ HABERCİ	
ARGOSLU HABERCİ	
EUADNE	Ölen Kapaneus'ın karısı
İPHES	Euadne'nin yaşlı babası
ÇOCUKLAR	Ölen Argosluların çocukları
ATHENA	Atina kentinin koruyucusu, bilgelik, savaş tanrıçası

Sahne: Eleusina'daki Demeter tapınağı. Sunağın önü ve yüksek bir kayanın yanı. Sunağın önünde Aithra'nın etrafı yakarıcılar tarafından çevrilmiştir.

Euripides'in bu eserinin Eski Yunanca metni ve gerekli ek açıklamalar için, Tasos Russos, *Euripides İketides*, Kaktos Yayınları, Atina 1992 ve Arthur S. Way, D. Hit, *Euripides*, C. III, LCL, 1930 London (s. 493-597) adlı yayınlardan yararlanılmıştır.

Metinde geçen Eski Yunanca seslilerden *ai: ay; ei: ey; oi: oy;* ve Latin harfi olarak *y: ü/i* şeklinde, ayrıca çift sessizlerde *kh: k/h; ph: f; th: th/t* olarak okunur. (ç.n.)

AİTHRA

Ey! Eleusia ülkesinin kurucusu Demeter
ve tanrıçanın tapınaklarını gözeten rahipleri,
beni ve oğlum Theseus'u ve Atina kentini
ve de Loksias'ın¹ kehanetleriyle, zenginlik
içindeki ben Aithra'yı sarayda büyüten
babamın, Pandion'un² oğlu Aigeus'a eş olarak
verdiği Pittheus'un³ ülkesini mutlu kılınız.

Bu yaşlı kadınları gördüğüm zaman bunları
söyledim. Bu kadınlar, Argos ülkesindeki evlerini
bırakıp geldiler, ellerinde yakarı dalı,⁴ dizlerime kapanıp
yakarmaya. Çünkü korkunç bir felaket geldi başlarına.
Kadmeia⁵ kapıları civarında,⁶ yedi cesur evlatları
öldüğü için çocuksuz kaldılar. Argos önderi Adrastus

Kehanet, geleceği bilmenin tanrısı Apollon. Güneş'i simgelemektedir.
Sözlü geleneğe göre, Attika'nın sekizinci kralıydı. Pylia'dan dört oğlu olur:
Aigeus, Pallon, Nesos ve Lykos.

Pittheus, Pelops ile Hippodameia'nın oğlu; bilgeliği ve güzel konuşmasıyla
ünlü, önemli bir kahin, ayrıca Troizena'nın kralıdır. Bu özelliğiyle, Aigeus'a
değerli bir oğlu olacağını bildiren Delphi kehanetini ondan önce, Atina'ya
varmadan karısıyla birleşmemesi şeklinde yorumlar. Sonrada Aigeus'u
sarhoş eder ve kızı Aithra'yla yatıp uyumasını sağlar. Böylece Theseus
dünyaya gelir. Euripides, kehanetin Aigeus ve Aithra'nın birleşmesini ima
ettiği şeklinde söylemekle bu satırda öyküyü biraz değiştirmiştir.

Zeytin ağacından yapılan *yakarı dalı*, beyaz yün yapağıya sarılırdı.
Kadmeia, Thebai kentinin kurucusu efsanevi kahraman, Kadmos'un adını
taşıyan kenttir. *Kadmeia* ya da *Kadmos'un şehri*, *Thebai* kentidir. Euripides,
eserinde bu üç adı da kullanmıştır.

(Argos kapıları = Thebai) Argosluların Thebai'ye saldırımları konusu,
Aiskhylos'un *Hepta epi Thebas* (*Thebai'ye Karşı Yediler*)'de ayrıntılı olarak,
aynıca Sophokles'in *Antigoni* (*Antigone*) ve Euripides'in *Phoinissai* (*Fenikeli
Kadınlar*) adlı tragedyalarında ele alınmaktadır.

onları alıp götürdü, Polyneikes'in firari damadı olduğu için, Oidipus'un mirasından pay almak istediğinden dolayı. Bu anneler, mızrak altında yok olan ölülerini kendi vatanlarına gömmek istemelerine karşın, zaferi kazananlar, tanrıların yasalarını küçümseyerek, engel oluyorlar, teslim etmeyi istemiyorlar. Onlarla ortak yükü taşıyan Adrastos da burada, gözleri yaşla ıslanmış, benden yardım istiyor, mızrakta ve de sarayından yola çıktığı çok bahtsız seferden içi sızlayarak. Ricalarla, ya sözle ya silahın gücüyle ölülerin bekçisi ve gömme olayının ortağı olması için oğlumu ikna etmeye beni teşvik ediyor. Bu işi sadece oğlumu ve Atinalıların kentini yanına almakla başarabilir. Ülkem adına kurban kesmek üzere, sarayından bu tapınağa geldim, ilk olarak, bu ülkede boy veren verimli buğday buradan çıkar.⁷ Elimde yapraklı yapraksız bu dal, duruyorum tanrıça Demeter ve kızı için sunuların yakmak üzere konulduğu altarlara yanında, acıyorum saçları beyaz, çocuksuz bu analara, saygı duyuyorum kutsal çelenklerine. Habercim, Theseus'ı buraya çağırmak üzere şehre doğru yola çıktı, bu kadınların acısını ülkeden sürsün, yakarıcının sorununu çözsün diye, tanrıların hak olarak koyduğu şekilde. Bilge oldukları için, kadınların her şeyi erkekler aracılığıyla yapmaları icap eder.

KORO

– Ey yaşlı kraliçe, karşında diz çöküp, yaşlı dudaklarımla sana yalvarıyorum. Yasal değil⁸

Sözlü geleneğe göre, Demeter'in hediyesi olan buğdayın, ilk kez Eleusis'de bir ova olan Rharion'da yetiştirildiği belirtilir.

Sıra noktalar metindeki eksik kısımları işaret etmektedir. Bazı eksik kısımların uzunluğu bilinmemektedir. Bir cümle, bir paragraf veya birkaç diyalog olabilir.

– Evlatlarımızı kurtar.

– Geride kalan ölü bedenleri
parçalanıp, yırtıcı hayvanlara
dağlarda yiyecek olmasın.

– Acı dolu sesime bak,
iki gözümdeki yaşa,
ellerimle tırmalayarak
yırttım yaşlı derimi. Niçin mi?
Ölen evlatlarımı ne eve götürmeme
izin var, ne de toprakla örtmeye.

– Ey kraliçe, sen de bir oğul doğurdun
kocanın sevgili evlilik yatağında.
Şu an benim halimi düşün, anla
doğurduğum evlatların ölmesi üzerine
mutsuz halde ne kadar acı çekiyorum.
İkna et oğlunu, yalvarıyoruz,
İsmenon'a⁹ gelmeye ve ölenlerin gömülmemiş halde bekleyen
yiğit bedenlerini elime vermeye.

– İbadet etmeye değil, ateşin yandığı
tanrı sunakları önünde eğilip,
yakarmaya geldim.
Haklıyız, senin ve
çok iyi evladının felaketimi
sona erdirecek gücü bulunuyor.
Acı başıma gelene, yalvarıyorum
oğlun, bahtsız ölümü elime versin,
oğlumun acı dolu uzuvlarına sarılayım.

Voiotia'da (Boiota'da) bir nehir.

– Başka bir inleme, ağıt geliyor
geriden, esirlerin elleri ses çıkarıyor.
İleri, ey felaket yoldaşları!
İleri, ey aynı acıyı yaşayanlar!
Hades korosuna başlansın,
tırnaklar beyaz yanakları
kana bulasın, ölülerinizin
yüzlerine süs diye.

– Bu doyumsuz, güzel ağıt beni götürüyor
acı dolu, derin kayalıktan
durmaksızın damla damla
akan bir suya. Çünkü kadınlar için
ölen evlatlarına ağıtlarla ağlama
yaradılıştan gelir. Ah, ah!
Ölsem de, bu acıları unutsam.

THESEUS

Bir inleme ve göğüslere vurma sesi duydum,
ölülere de ağıtlar, bu tapınaktan mı geliyor sesler?
Bir korku sarıyor beni, yoksa ardına düştüğüm,
evden tapınağa dek gitmesi uzun zaman alan anama
bir şey mi oldu!
Ah!

Ne oluyor? İçeriye girdiğimde garip şeyler görüyorum.
Yaşlı anam sunağa oturmuş halde,
yanında yabancı kadınlar, kötü bir durum yok.
Yaşlı gözlerden yere acı gözyaşı akıyor,
Saçlar kesilmiş¹⁰ ve giysileri yırtılmış, izleyici gibi değiller.
Ana, ne oluyor? Söyle bana, dinleyeyim.
Çünkü yeni bir şeyin olduğunu düşünüyorum.

Saçların kesilmiş olması matemin göstergesidir (Bkz. Euripides, *Elektra*, 148).

AİTHRA

Ey oğul, bu kadınlar, Kadmeia kapıları önünde ölen yedi komutanın anaları. Gördüğün gibi, yakarı dallarıyla birlikte, ey evlat, halka halinde etrafımda duruyorlar.

THESEUS

Kapıda acıyla iç çeken şu kişi kim?

AİTHRA

Dediklerine göre, Adrastos. Argosluların kralı.

THESEUS

Ya etrafındaki çocuklar? Yoksa bunların çocukları mı?

AİTHRA

Hayır, fakat ölenlerin oğulları.

THESEUS

Hangi nedenle bize yakarmaya geldiler?

AİTHRA

Biliyorum. Fakat sözlerini dinlemelisin, oğul.

THESEUS

Sana soruyorum,

süslü örtülerle saklı başını açıp, ağıtı bırak.

Çünkü sonunda dille söylenmeyen bir şey yoktur.

ADRASTOS

Ey zafer getiren Atinalıların kralı,

Theseus, sana ve şehrine yakarmaya geldim.

THESEUS

Ne istersin, neye ihtiyacın var?

ADRASTOS

Askeri seferimin felaketle sona erdiğini biliyorsun.

THESEUS

Çünkü Yunanistan'ı sessiz geçmedin.

ADRASTOS

Orada en iyi Argosluları kaybettim.

THESEUS

Bunlar acı savaşın işi.

ADRASTOS

Bu ölüleri geri almak için şehre geldim.

THESEUS

Hermes'in¹¹ habercilerine güvenerek, ölüleri gömmen
için mi?

ADRASTOS

Fakat katilleri bana izin vermiyor.

THESEUS

Ne diyorlar, yasaya aykırı bir şey mi istedin?

ADRASTOS

Ne mi? Başarıyı taşımayı bilmiyorlar.

THESEUS

Bunun için benden tavsiye mi istiyorsun? Yoksa bir
iyilik mi?

ADRASTOS

Ey Theseus, Argos'un çocuklarını senin almanı isterim.

THESEUS

Bizim Argos nerede? Yoksa büyük sözlerin anlamı yok mu?

ADRASTOS

Yenilince ayrıldık. Bu yüzden sana geldik.

THESEUS

Bunu kendin için mi, yoksa bütün şehir için mi düşündün?

ADRASTOS

Bütün Danaidler, ölüleri gömmek için sana yalvarıyor.

THESEUS

Yedi komutanı Thebai'ye niçin gönderdin?

ADRASTOS

İki damadıma¹² iyilik yapmak için.

THESEUS

Kızlarını Argos'un hangi çocuklarına verdin?

Tanrıların habercisi olduğu için Hermes, tüm ulakların da koruyucusuydu. Adrastós, kızları Argeia ile Deipyle'yi Polyneikes ve Tydeus'la evlendirmişti. Bunun nasıl olduğunu ilerideki satırlarda Euripides açıklamaktadır.

ADRASTOS

Ev halkına akraba olanlarla evlendirmedim.

THESEUS

Yoksa kızlarını Argos'tan dışarıya, yabancılara mı verdin?

ADRASTOS

Thebai soylu Polyneikes'e ve Tydeus'a.¹³

THESEUS

Hangi arzuya kapılıp bu evliliğe kalkıştın?

ADRASTOS

Phoibos'un¹⁴ tahmin edilmesi güç bilmeceleri beni yanılttı.

THESEUS

Apollon kızlarının düğünü için hangi kehaneti söyledi?

ADRASTOS

Kızlarımı yaban domuzuna ve bir aslana vermemi.

THESEUS

Sen tanrının kehanetini nasıl yorumladın?

ADRASTOS

Geceleyin kapımıza sürgün gelmişti.

THESEUS

Kim bu iki kişi? Söyle! İki kişi demiştin.

ADRASTOS

Tydeus ve Polyneikes savaşa tutuştu.

THESEUS

Yoksa bu vahşilere mi verdin kızlarını?

ADRASTOS

İki vahşi hayvan gibi savaştıklarını düşündüm.

THESEUS

Hangi nedenle vatanın dışına atılıp geldiler?

ADRASTOS

Tydeus akraba kanı yüzünden vatanını bıraktı.

Kalydona kralı Oineus'un oğlu ve Diomedes'in babasıdır. Yetişkin olduğunda, bir adam öldürür. Yazarlara göre, öldürdüğü kişi, Oineus'un erkek kardeşi Alkathos'du. Böylece, vatanını terk etmek ve Argos'a sığınmak zorunda kaldı.

Apollon.

THESEUS

Oidipus'un oğlu hangi nedenle Thebai'yı bırakmıştı?

ADRASTOS

Baba laneti yüzünden, kardeşini öldürmesin diye.¹⁵

THESEUS

Gönüllü olarak uzaklaşmakla doğru yolu seçmiş.

ADRASTOS

Fakat geride kalanlar gidenlere haksızlık ederler.

THESEUS

Yoksa kardeşi servetine el mi koydu?

ADRASTOS

Bunu yargılamaya gelmiştim. Ya da ölmeye.

THESEUS

Kahinlere mi gittin, ateşe verdiğin kurbanlara mı baktın?

ADRASTOS

Oy, oy! Yaptığım hatadan daha çok beni yıkıyorsun.

THESEUS

Anlaşılan, tanrıların isteğiyle gitmemişsin.

ADRASTOS

Daha çok Amphiareos'u¹⁶ zorlamaya gittim.

THESEUS

Böylece kolaylıkla tanrıların kehanetinden kurtuldun mu?

ADRASTOS

Genç insanların sesleri beni yanılttı.

Oidipus, oğulları Eteokles ve Polyneikes'in "krallığı silahla paylaşmalarını" lanetlemişti. Söylentiye göre, Oidipus'un kendini kör etmesinin ardından, oğulları Thebai'ye birer yıl arayla krallık etmek üzere anlaşmışlardır. İlk kral Eteokles olmuştu, fakat zamanı gelince idareyi kardeşine vermeyi reddetti. Thebai'ye karşı seferin nedeni buydu.

Ünlü bir kahin, aynı zamanda iyi savaşçıdır. Kehanet yeteneğiyle Thebai'ye karşı yapılacak seferin başarısız olacağını bilir ve bu yüzden kayınbiraderi Adrastus'u bundan vazgeçirmeye çalışır. Fakat Polyneikes, kahinin karısı Erphyle'ye rüşvet olarak bir gerdanlık verir ve kadın da kocasını savaşıma ikna eder. Amphiareos, verdiği sözden dolayı sefere katılmak zorunda kalır.

THESEUS

Sağduyu yerine cesaretle acele ettin.

ADRASTOS

Ve bu birçok komutanın ölümüne neden oldu.

Ama, ey bütün Yunanistan'ın¹⁷ en yiğit başı,
Atinalıların kralı, utanç içindeyim,
dizlerin önünde ellerimi yere kapayarak eğiliyorum,
bir zamanların mutlu kralı, şimdi yaşlı bir adam olarak.
Çünkü felaketlerime boyun eğmem gerek.

Kurtar ölülerimizi ve de yaşlılığın evlatsızlığa boyun
eğmeyle geldiği şu ölen evlatların analarını da
kötü acılardan kurtar, buraya, yabancı bir yere
yaşlı el ve ayaklarını sürükleyip gelmeye cesaret ettiler.
Demeter'in gizli sırlarına¹⁸ elçi olarak değil,
ölülerini gömmek amacıyla geldiler, ki bu kadınların
kendi evlatlarının güzel elleriyle gömülmeleri gerekirken.
Aç olanın, mutlu birine bakması,
yoksul olanın zenginlere göz dikmesi doğrudur,
kendilerinin de serveti olmasını isterler,
mutsuz olmayanların acılardan korkması gibi.

Bir ozan mutlu ise sevinç şarkıları üretir,
eğer bunu hissetmemişse, kendileri de
incinmişse, bu kişilerin başkalarını memnun etmesi
olanaksızdır. Zaten doğru da değildir.

Belki şunu dersin: "Atinalılara bu acıyı vermek
için mi Pelops'un ülkesine¹⁹ geldin?" Bunları
açıklamakla doğruyu yapıyorum.

Sparta acımasızdır, her şekilde işlenir,

¹⁷ Eski Yunancası: Hellas.

¹⁸ Demeter ve kızı Persephone'yle ilgili kadınlara özgü gizli Eleusis sırları demek istenmektedir.
Peloponnesos.

hatta başka küçük acılarda da.²⁰ Sadece senin şehrin böyle bir acıya katlanabilir. Yakarıları gör, gençliğin, cesur önderliğin var. Önder eksikliği yüzünden gereksiz yere birçok şehir yıkılır.

KORO

Ben de sana aynı sözleri söylüyorum,
ey Theseus, acı yaşadığımız felaketlere.

THESEUS

Başkalarıyla da sözle rekabete girdim.
Çünkü biri ölümler için iyi şeylerden çok kötü şeylerin bulunduğunu söyledi.
Ben ise bunların tersi görüşündeyim,
ölümlüler için iyi şeylerin kötü şeylerden daha çok olduğu.
Eğer böyle olmasaydı, yok olurduk.
Adak sunarım, bizim için yaşamı kargaşa ve yabanilikten çıkarıp düzene sokan o tanrıya,
ilk önce içimize birliği koyan, sonra sözle iletişim için dili veren, böylece konuşarak öğreniyoruz,
besin için ürünün, gökyüzünden damlayan suyla beslendiğini, böylece topraktan çıkararak
mideyi beslediğini. Ayrıca kışın sorunlarından,
soğuk havadan korunmamız, hava değiştiğinde denize girmemiz, bir tanrının işidir,
yeryüzünün değişikliğine göre farklılaşıyoruz.
Görülmez olsalar da, açık olarak bilemeyiz,
ateşe bakarak, kanatlıların iç organlarını inceleyerek,²¹
kahinler geleceği söylerler. Acaba,
yaşam için tanrı böyle bir işlevi verdiği halde,

²⁰ Peloponnesos savaşı nedeniyle Sparta'nın politik tutumu ima edilmektedir.

²¹ Birçok kehanet yöntemi vardır: Kurban edilen hayvanların iç organlarını incelemeye (Eski Yunanca okunuşlarıyla) *hieroskopia* ya da *hieromanteia*, kuşların uçuşunu izlemeye dayalı kehanet yöntemine *oyonoskopia* ve ateşe atılan kurbanları izlemeye dayalı olana da *püromanteia* denilmektedir.

biz mi yetersiziz, yoksa bu şeyler mi yetmiyor?
Fakat basiretli düşünme, tanrıdan daha büyük
güç almak olduğundan, kehanetlerde kibre
kapıldığımızda ise, tanrılardan daha bilge
olduğumuz hissine kapılırız.

Sen burada onluk görünüyorsun, akıllı olmaksızın,
sen ki, tanrılar güçlü olduğundan Phoibos'un kehanetleriyle
kızlarını evlendirmek üzere yabancılara verdin,
parlak evine çamur bulaştırdın, ev halkını
yaraladın. Çünkü akıllı, bilge birinin haksız bedenleri
haklılarla hiç birleştirmemesi, ama
dostları evlerine, mutluluğa ulaştırması gerekir.

Çünkü ortak kaderleri yöneten tanrı,
acı çekenin acıları gibi haksızlık eden
kişiyi de hiç acı çektirmeden yok etmemiştir.

Kahinlerin tanrısal kehaneti söylemesine karşın,
şiddetle tanrıları küçümseyip, görmezden gelerek
tüm Argosluları bir sefere götürdün.

Şehri yıktın, gençlerle birlikte savaşa girdiğinden,
onlar ki, onurlandırılınca, savaşırlara sevinirler,
adaletsizce çoğalırlar, yurttaşları yıkıma götürdükten
sonra da, biri önder olmak için, diğeri gücü ele geçirip,
kibirlenmek için, bir diğeri de çıkar için başa gelmeye
çalışır, halkın ne zarara uğrayacağını düşünmeden.

Yurttaşlar üç kısımdır: zenginler, işe yaramaz olanlar
ve de daima daha fazlasını isteyenler. Hiçbir şeyi
olmayan ve yaşam kaynağı eksik olanlar ise dehşetle
kıskançlığa daha fazla pay verdiklerinden,
sahip oldukları meydana kötü şeyler atıp,
değersiz yöneticilerin dilleriyle tuzağa düşerler.

Bu üçünden ikincisi,²² şehirleri korur,

²² Bu orta sınıf, ekonomik açıdan ve toplumsal konumu bakımından basit mesleklerle uğraşan, fakat bir şehrin doğru işlerliği için gerekli olan yurttaş kesimidir. Bu sınıf, özellikle askerlik görevini de üstlenmekteydi. Hemen hemen Aristoteles'in nöbetçilerine denk düşmektedir.

şehrin oluşturduğu düzeni korurlar.
Bundan böyle ben sana müttefik olur muyum?
Vatandaşlarıma hangi doğruyu söylerim?
Esenle git. Çünkü doğru düşünmemekle,
kişi kendi iyi kaderini yıkar, bizi bırak.

KORO

Suç işledi. Gençlerin arasında buna katıldı.
Yine de onu bağışlaman gerek.
Ey kral, bunları iyileştirmen için geldik.

ADRASTOS

Suçlarıma yargıç olasın diye seçmedim seni,
yaptığım şeyden, memnunluk duymasam da
bu yüzden beni cezalandırmanı değil, ey kral,
yardımını istiyorum. Eğer bunlardan memnun değilsen,
isteklerini kabul etmem gerek. Daha ne yapayım?
Haydi, yaşlı analar, gelin, parlak yapraklı dalı
bırakalım, tanrıları ve toprağı ve ateşi getiren tanrıça
Demeter'i ve de güneş ışığını tanık tutmak için,
çünkü tanrı adına yakarmalar bize bir şey sağlamadı.

KORO

Pelops'un çocuğı idi, Pelopia da memleketimiz,
seninle bu aynı ata kanını taşıyoruz.

AİTHRA

Ne yapıyorsun? Bunları bırakıp, yaşlı kadınları
memleketten mi süreceksin, onlar için bir şey yapmadan?
Yapma! Çünkü yabani bir hayvan kayaya,
bir köle tanrıların sunaklarına, ağır kış tehdidinde
olan bir şehir de diğer bir şehre sığınır.

KORO

–Git, Persephone rahipleriyle birlikte, ey zavallı,
git ve dizlerine kapan, ellerini uzatarak yakar,
ölen evlatlarımin bedenlerini al, vay bahtı kara ben,
ki o gençleri Kadmeia surları altında yitirdim.

Yazık bana! Alın, tutun, götürün, yargılayın
bu yaşlı ellerimi.

– Sakalın aşkına, ey dost, ey Yunanistan'ın en soylusu,
dizlerine kapanıp, çaresiz ellerimi uzatıp
yalvarıyorum!

– Acı çocuklarıma ve yalvaran bana, evinden uzakta
acı çeken, acı duyan.

– Ey evlat, yalvarıyorum, gömülmemiş senin yaştaki
çocuklarımı
Kadmos'un ülkesindeki vahşi hayvanların eğlencesi olarak
görme.

– Yaş akan gözlerime bak, çocuklarımın bir mezarı
olması için
dizlerine kapanıyorum.

THESEUS

Ey ana, niçin ağlıyorsun, yüzünü çepeçevre
ince bir örtüyle örterek? Yoksa bu kadınların
acı feryatlarını mı duydun? Benim de içimde bir şey oldu.
Kaldır yaşlı başını, ağlama
Demeter'in yanan kutsal sunağını yanında.

AİTHRA

Yazık!

THESEUS

Bunların acıları seni üzmemeli.

AİTHRA

Yazık! Bahtsız kadınlar.

THESEUS

Sen bunlar için üzülme.

AİTHRA

Evladım, senin için ve kent için iyi bir şey söyleyeyim mi?

THESEUS

Kadınlar tarafından da söylenen birçok bilge söz
bulunduğundan, söyle.

AITHRA

Fakat içimde tuttuğum bir söz beni tereddüde sürüklüyor.

THESEUS

Kötü bir şey diyeceksen, sevdiklerin adına içinde tutman
daha yararlıdır.

AITHRA

Suskun kalmayacağım, daha sonra şimdiki suskunluktan
kendimi suçlu hissederim, susmakla kötü yaptığım için,
mecliste kadınlara iyi şeyler söylemekten korkmadığım için,
doğru bulduğum şeyi korkuyla da olsa ortaya koyacağım.
Ben, ey evladım, senin öncelikle tanrıları düşünmeni
tavsiye ederim, onursuz davranarak hata yapmamanı.
Diğer şeylerde doğru düşünsen bile, sadece bunda hata
yapabilirsin.

Bununla birlikte, haksızlığa uğrayanlara karşı açık yürekli
olmak gerekmeseydi, gerçekten suskun kalırdım.

Şimdi şunu da bil: Bu sana onur getirecek ve
bana da korku getirmeyecek, ey evlat,
ölüleri gömülmekten, kaderinden ve gömü
hediyyelerinden alı koyan zorba kişileri yakalaman,
yasal olarak da tüm Yunanistan'ın karışmasını
engellemen gerekir. Çünkü bir kimse yasaları doğru şekilde
koruduğunda, kentleri insanlarıyla birlikte koruyacaktır.
Biri ellerin korkaklığından söz ederse,
korkmaktan uzak durduğun için kentin
iyi ün çelengini kazanırsın, vahşi bir yaban domuz ile
mücadeleyi kazandığın gibi,²³ acı zahmete dayanıp,

Theseus, birçok kişiyi öldürmüş olan Krommiona dışı yaban domuzunu
kılıçla öldürür. Typhon ve Edikhna'dan doğduğu düşünülen ve onu bes-
leyen yaşlı kadının adından dolayı bu domuza Phaia denir.

ki miğfer ve sivri kargı ile zorluklarla mücadele etmek gerekecek, yüreksiz görünsen de.

Kesinlikle oğlum değilsin, ey evlat, bunları yapmazsan. Alaya alındığında vatanının, düşüncesiz, alay edenlere korkutucu bir bakış attığını görüyor musun?

Çünkü zahmetlerle büyüyor. Sakin şehirler karanlıkları görürlerse, saygın kentler de karanlıkları görür.

Ey oğlum, ölümlere ve de yardıma muhtaç bu zavallı kadınlara yardım etmeyecek misin?

Adaletle hareket eden senin için endişe duymam, Kadmos halkına iyi davrandığını gördüğümünden, inanıyorum, halk için başka vuruşların da zarlarla atılacağına. Çünkü bir tanrı her şeyi yeniden tersine çevirir.

KORO

Ey değerli kadın, onun ve benim için çok iyi konuştun. Bunun böyle olması, iki kat sevinç veriyor.

THESEUS

Onun hakkında söylediklerim doğru, anne, hangi düşünceler altında hata yaptığını açıkça gördüm. Uyardığın şeyleri ben de görüyorum, tehlikelerden sakınmak için kendi tarzıma uygun olmayan. Çünkü birçok iyi şey yaptığım için,²⁴ Yunanlılara²⁵ daima kötülerini cezalandırma alışkanlığımın olduğunu gösterdim. Zor görevlerin beni güçsüz bırakması mümkün değil. Ölümlü düşmanlarım ne söylemez ki, burada beni doğuran sen en başta bu zor görevi üstlenmemi emrediyorsan? Bunları yapacağım. Gidip, sözle ikna edip,

²⁴ Plutarkhos *Theseus*'un yaşamı 29'da, bu ölümleri geri almak için, Theseus'un Adrastos'la işbirliği yaptığını belirtir, dolayısıyla Euripides'in dediği gibi, Thebailileri savaşta yenerek değil, ikna ederek ve anlaşmaya vararak. Ayrıca, Philokhoros'un, ölümlerin kemikleri üzerine yapılan bu ilk anlaşmaya şahit olduğunu da belirtir.

Eski Yunancası: Hellen.

ölüleri kurtaracağım. Eğer olmazsa, bu mızrak zoruyla olacak, tanrıların kıskançlığı olmadan. Bütün şehrin buna karar vermesini isteyeceğim. Bu isteğim üzerine düşünecekler. Halk, söz söylemede serbest, daha saygın olmasını istediğimden. Çünkü mutlak yönetimi kaldırdım, şehre eşit oy hakkı vererek. Adrastos'u alıp, yurttaş kalabalığının huzuruna götüreceğim, sözlerime örnek. Halkı ikna edip, orada toplanan Atinalı gençleri alıp yola koyulacağım. Elde silahlara karşın, ölülerin bedenlerini istemek için Kreon'a²⁶ bir haberci göndereceğim. Haydi, ey yaşlı kadınlar, anamdan kutsal çelenklerinizi alın, onu Aigeus'un sarayına götürüyorum, dost eli tutsun diye. Ebeveynler için en iyisini yapamayan kişi, mutsuzdur. Çünkü ebeveynlerin için ne yaparsan, kendi çocuklarından da aynı şeyler gelir.

(Theseus ve Aithra, Adrastos ile birlikte uzaklaşırlar.)

KORO

– Atlar besleyen Argos, ey atalarımın ülkesi,
bırakın onları, bırakın kral
konuşsun tanrılar adına,
büyük Pelasgia²⁷
ve Argos için.

– Keşke felaketlerimin çoğuna son vererek
gelse, analar için
kanlı bir ün elde ederek,
sevgili İnakhos'un²⁸ ülkesine
bağışlamak üzere.

Oidipus'un oğulları Eteokles ve Polyneikis'in ölümünün ardından Thebai'nin yönetimi ele geçiren kişi.
Pelasgia, Peloponnesos'un eski adı.
Argos'un nehir tanrısı.

– Kutsal bir mücadele, sonsuza değin
şehirlere iyi bir ün bağışlar.

O zaman şehir bana ne yapmaz ki? Bana dostça
bağlanmaz mı, çocukların gömülmelerini sağladığımızda?

– Anaya yardım et, ey Pallas'ın²⁹ şehri, yardım et,
ölümlülerin yasaları kirletmemesini sağla.

Sen gerçekten adalete tapınırsın, haksızlığa hiç
değer vermezsin, daima bahtsız yardıma koşarsın.

*(Theseus, Atinalı bir haberci ve Adrastos'la
birlikte gelir.)*

THESEUS

Sürekli bu işi yapmakla, şehre ve bana
hizmet ediyorsun, haberleri taşımakla.

İsmenos'dan ve Asopos nehrini geçerek,

Kadmeia'nın saygın tiranına şunları söyle:

“Theseus, ölüleri gömmek için senden iyilik talep ediyor,
komşu ülke olarak, Erekhtheides halkının³⁰
her zaman dostu kalacağına değer vererek.”

Eğer kabul ederlerse, aceleyle gel;

Eğer ikna olmazlarsa, ikinci söyleyeceğin şu olsun:

“Benim kalkanlı savaş eğlencemi beklesin.”

Ordu hazır, burada, Kallikhoron tapınağı³¹
etrafında toplanıyor ve talim yapıyor.

Şehir gönüllü olarak bu savaşı kabul etti,
benim isteğimi anlayınca. Haydi, git!

Gelip de sözlerime engel olan kim?

Net görünmüyor, ama anlaşılan, Kadmeialı
bir haberci.

Atina kentinin adını taşıdığı akıl, bilgelik ve savaş tanrıçası Athena'nın bir
diğer adı.

Bir söylentiye göre, Attika bölgesinde doğan ve en eski kralları olan Erekh-
theas'dan dolayı Atinalılar böyle de adlandırılırdı.

Eleusina yakınındaki kutsal bir kaynak.

Bekle, belki seni bu zahmetten kurtarır,
düşüncelerime uygun bir yanıt getirdiyse.
(*Thebai'li bir haberci gelir.*)

THEBAİLİ HABERCİ

Ülkenin kralı kim? Şimdi Kadmos ülkesini
yöneten Kreon'un sözlerini kime bildirmem
gerek? Yedi kapılı kentin yakınında kardeşi
Polyneikes'in elinden Eteokles'in öldüğünü.

THESEUS

Önce, yanlış sözle başladın, ey yabancı,
burada bir tiran aramakla. Çünkü burası tek bir adama
bağlı olarak yönetilmiyor, özgür bir şehirdir.
Birer yıllık süreyle dönüşümlü olarak halk
yönetiliyor, sadece zengine verilmiyor,
çoğunlukla yoksul birinin de eşit hakkı bulunuyor.

THEBAİLİ HABERCİ

Tek bu şey bile bizi daha etkili kılıyor,
oyundaki gibi.³² Çünkü geldiğim şehir halk
tarafından değil, bir kişi tarafından yönetiliyor.
Sözlerle şehri boşa harcayacak kimse yoktur,
kendi çıkarı için orada burada dönüp duran,
kenti hoşnut eder ve birçok iyilik yapar,
sonra da zarara uğratar, daha sonra ilk kusurlarını
örtüp, böylece hatalarının cezasından kurtulur.
Eğer sözleri doğru olarak değerlendirmezse,
halk bir şehri nasıl yönetebilir? Çünkü
zaman, kısa sürede derslerle daha etkin
öğretir. Yoksul bir çiftçi, bilgisiz olmasa bile,
işleri dolayısıyla toplumsal meselelere göz
atamayacaktır. Gerçekten de bu durum,
daha bilgililer için kötü bir şeydir, sıradan bir
adamın, önceliği olmadığı halde, sözle
halkı elde etmede haklara sahip olması.

Eski Yunanca metinde geçen *pestoi*, damaya benzeyen bir oyundu.

THESEUS

Zeki bir haberci ve söz söylemede de becerikli.
 Sen de bu savaşta yarışa girdiğinden, dinle: çünkü
 söz yarışmasını sen başlattın. Bir şehir için
 tirandan daha düşmanca bir şey yoktur, orada
 her şeyden önce ortak yasalar bulunmaz, yönetimi
 eline geçiren, yasayı da kendine göre tutar.
 Bu ise hiç adil değil. Yasalar yazılı olduğunda,
 yoksulun da zenginin de eşit hakka sahip olması,
 daha güçsüzlerin, kötü bir söz ettiğinde
 zengin birine bunları söylemesini sağlar.
 Haklar varsa, zayıf olan, güçlüyü de yener.
 Özgürlük budur: “Kim şehre yararlı bir çözümü
 ortaya koymayı ister?” Bu şeyleri söyleyen mi
 yücedir, yoksa susmayı isteyen mi?
 Bunlardan hangisi bir şehre daha uygundur?
 Gerçekten de ülkenin yöneticisin halk olduğu
 yerde, gençlerin yurttaş olarak yetiştiği görülür.
 Tiran, düşmanının böyle birileri olduğunu gördüğünde,
 sağduyuya hâkim en cesurlarını öldürür,
 tahtından korktuğu için. Bu yüzden
 bir şehir, birisi, ilkbahar çayırındaki
 başaklar gibi, cesur gençlerini biçtiğinde,
 nasıl güçlü olabilir? Kral, daha fazla servet ve
 yaşamı için çalıştığı sürece, çocuklar için
 hangi serveti ve yaşamı elde etmek gerekir?
 Yoksa evde bakire tuttuğun çocuklarını,
 tiranlar istediği zaman, tatlı zevklerine
 vermek gözyaşına yol açmaz mı?
 Öleyim daha iyi, eğer çocuklarım zorla evlenecekse.
 Bunları senin sözlerine karşılık söyledim.
 Söyle, hangi nedenle bu memlekete geldin?
 Gözü yaşlı gelsen de, eğer seni şehir göndermediyse,
 daha fazla feryat ederek gideceksin. Çünkü bir

habercinin emredilen şeyi söylemesi ve yeniden olabildiğince hızla şehre geri dönmesi gerek. Kreon,³³ bir dahaki sefere şehrim senin gibi çok konuşan bir haberciye göndermesin.

KORO

Vay vay! Bir tanrı yardım edince, kötüler, daima mutlu olacaklarını sanarak sorumsuz davranırlar.

THEBAİLİ HABERCİ

Öyleyse söyleyeyim. Mademki bildiklerinden dolayı bunlar sana

doğru geliyor; bana da şu şeyler doğru geliyor:

Ben de bütün Kadmeios halkı gibi,³⁴ Adrastos'un bu ülkeye girmemesini istiyorum.

Eğer ülkedeyse, tanrının ışığı doğmadan önce, tapınakların kutsal çelenklerini çözdükten sonra, onu buradan uzaklaştır, ölüleri almak için zora gerek duymadan, senin Argosluların şehriyle bir bağın yoktur.

Eğer bana itaat edersen, fırtınalar olmaksızın kentini yöneteceksin. Eğer bu olmazsa, büyük bir savaş dalgası çıkacak bize ve senin müttefiklerine. Düşün ve sözlerime de öfkelenme, özgür bir şehre sahip olduğun için, olabildiğince kısa yanıtlıyorsun.

Çünkü ümit, inançsız da yol gösterir ya da birçok şehiri birleştirir, ruhu öte şeylere götürür.

Savaş halkın oyuna sunulduğunda, kimse kendi felaketini düşünmüyor, hatta felaketin ötekileri vuracağına inanıyor. Eğer oylamada ölüm göz önüne alınsaydı, Yunanistan hiçbir yerde kargı altında yitip gitmezdi. Gerçekten, tüm insanlar olarak, iki sözle, iyi ve kötü, daha iyi olanı tanırız,

³³ Menoikeus'un oğlu, İokaste'nin kardeşi ve Thebai kralı Laios'un kaynatasıdır. Oidipus, Thebai'den sürülünce şehre kral olur. Fakat Oidipus'un ölümünün ardından oğulları Eteokles ve Polyneikes savaşa tutuşunca Kreon Eteokles'in tarafını tutar, Polyneikes'i ise şehirden sürer. Haberci burada Kreon'un tarafını tutarak konuşmaktadır.

ölümlüler için barışın savaştan daha iyi olması gibi. Öncelikle Musalarca³⁵ çok sevilen, Erinysler³⁶ için düşman sayılan barış, iyi bir nesille sevinir, zenginlikle memnun eder. Bunlar kötü kişilerin eline geçtiğinde, düşmanları yeneriz ve zayıf olanı esir alırız, insanlar insanı, şehirler şehri. Sen ise gömmeyi istemekle düşman ve de ölen bu adamlara bir borcu mu ödüyorsun, kibrin yok ettiği? Yoksa Kapaneus'un³⁷ bedeni haklı olarak şimşekle yanmamış mıydı, basamakları çıktığı sırada, şehir kapılarına saldırırken, tanrının isteği üzerine, şehrin düşmesini istemediğine yemin eden? Girdap, kahini, dört atın çektiği savaş arabasını uçuruma atmak üzere kapmadı mı,³⁸ bazı önderler de şehir kapıları önünde yatmıyor mu kemikleri taşlarla parçalanmış halde? Ya şimdi basiretli düşünmede ya da tanrıların kötülere adil şekilde yok etmede Zeus'tan daha iyi olmakla övünürsün. Bu yüzden, bilge olanların ilk önce çocukları sevmesi gerekir, sonra anne babaları ve geliştirmeleri gereken, yıkmaları gerekmeyen vatani. Kararlı bir önder risk alır. Akıllı bir denizci bile zamanı kollamada sakindir, benim için bu yiğitlik, önsezidir.

³⁵ Musalar, doğru düşüncenin, güzel sanatların ve genel olarak kültürün koruyucusudur.

³⁶ Musaların tersine, öç tanrıçaları Erinysler ise kanlı olaylar ve cinayetlerden hoşlanırlar, ayrıca cinayetleri yine ölümle cezalandırmayı severler.

³⁷ Thebailere karşı saldıran iri bedenli güçlü bir adam. Aiskhylos, onun kalkanına *Preso polin / şehir uçuran* diye yazdığından söz eder (*Hepta epi Thebas*, 6, 434). Adı *dumanla* bağlantılıdır ve ölümünün Zeus'un şimşeğinden olduğu ima edilir.

³⁸ Kâhin Amphiaraios, Thebai'den uzaklaştığı sırada arabasıyla birlikte, Zeus'un bir depremle ülkede açtığı bir uçuruma düşer.

KORO

Zeus cezalandırıcıdır, yeter,
düşmanı böyle küçümsemenize gerek yok.

ADRASTOS

Zavallı!³⁹

THESEUS

Sus, Adrastos, tut dilini,
sözlerini de benden önce söyleme.
Çünkü bu kişi sana değil, bana haber
vermeye geldi. Yanıt vermemiz gerek.
Önce ilk sözlerin için sana yanıt vereceğim.
Çünkü ben Kreon'un bana egemen olduğunu,
benden daha güçlü olduğunu bilmiyordum,
Atina'nın bu şeyleri yapmak zorunda kalacağı ana dek.
Çünkü buyruk altında olursak, işler tersine akacak.
Bu savaşı ben çıkarmadım, ne de bunlarla
birlikte Kadmos ülkesine geldim. Şehre zarar
vermeye ya da erkek eliyle yapılan mücadeleleri
getirmeye değil, Panhelen yasasını korumak için
ölenlerin gömülmesi gerektiğine hak veriyorum.
Bunlardan hangisi doğru değil ki?
Çünkü Argoslular tarafından bir şeye
maruz kaldıysanız, öldüler, düşmanları
uzaklaştırdınız, onlar utanç verici şekilde
cezalarını aldılar. Şimdi izin verin, ölülerin
üzerleri toprakla örtülsün, her elementin ışığa
çıktığı yerde ayrışma başlar, ruh havaya,
beden toprağa.⁴⁰ Çünkü yaşam sürmek dışında,
biz bu bedene sahip değiliz,
besledikten sonra geri alınması gereken.

³⁹ Olasılıkla metin eksik.

⁴⁰ Yazar insan ruhunun ölümden sonraki kaderiyle ilgili görüşleri, *Helene*, 1014-1016'da bildirir. Buna göre, ölülerin ruhu, sonsuz havayla birleşmekteydi.

Ölüleri gömmemekle Argos'a zarar vermeyi mi düşünüyorsun? Çok kötü! Eğer ölenleri olması gerektiği gibi gömülmeden bırakırsa, bu tüm Yunanistan'ın devlet düzenini bozar. Çünkü bu yasa mademki var, güçlülere korku salmalı.

Ölülerden çekindiğiniz, toprakla örtülecekler diye korktuğunuzdan mı bana geldin?

Yoksa ne olur? Acaba gömülürlerse ülkenizi mi yıkacaklar? Acaba ülkenin bağrındaki çocuklar nefes aldığı anda onlara hangi ceza verilecek?

Bu saçma laf israfı bile zavallı ve değersiz korkulara yol açabilir. Fakat, ey akılsızlar, insanların kötülüklerini öğreniniz. Yaşamımız mücadele.

Şimdilik bazıları şanslıdır, bazıları da daha sonra şanslı olacaktır, ölümlülerin bazıları da yine daha sonra şanslı olacaktır, rahat olan tanrıdır. Çünkü mutsuzluğundan dolayı, mutluymuş gibi bir kişi onurla ödüllendirilir, şimdi zengin olanın, coşkusunu yitirmekten korktuğu için, onu çoğaltmaya çalışması gibi. Bu yüzden, haksızlığa uğrayanların bunları bilmesi gerekir, eğer

öfkeye ölçü getirmezlerse, şehre zarar vermemek adına, aynı haksızlıkları yaptıklarını. Bu nasıl olabiliyor? Ölenleri gömmek üzere bana verin, isteyenlere saygı göstermek için. Burada sorun açıklık kazanmazsa, gelip zorla gömeceğim.

Çünkü hiçbir zaman Hellenler arasında, bana ve de Pandion'un şehrine⁴¹ ulaşan, bu eski, tanrısal yasanın yitip gittiği söylenmeyecektir.

KORO

Cesaret! Çünkü adaletin ışığını koruduğunda, birçok kişinin kınamasından da kurtulursun.

41 Atina.

THEBAİLİ HABERCİ

Kısaca, bu sözünü iletmemi mi istiyorsun?

THESEUS

Ne istersen, söyle! Suskun biri değilsin.

THEBAİLİ HABERCİ

Hiçbir zaman Argos'un çocuklarını ülkeden alamazsın.

THESEUS

İstersen, şimdi yine dinle beni.

THEBAİLİ HABERCİ

Dinlemeyi isterim. Çünkü başka şeylere de pay vermek gerek.

THESEUS

Asopia ülkesinden ölüleri alıp gömeceğim.

THEBAİLİ HABERCİ

Savaşta başta sen tehlikede olacaksın.

THESEUS

Birçok zorlu başka mücadeleye de katlandım.

THEBAİLİ HABERCİ

Bu yüzden her şeye yetmen için mi baban seni dünyaya
getirdi?

THESEUS

Bazıları zalim. İyi olanları cezalandırmıyoruz.

THEBAİLİ HABERCİ

Sen ve de şehrin birçok şey yapmaya alışmışsınız.

THESEUS

Bu yüzden, çok zahmet çeken şehir, çok da mutlu olur.

THEBAİLİ HABERCİ

Gel, Sparta kargısı⁴² da şehirde seni bekliyor.

THESEUS

Ejderden hangi savaşçı Ares doğmaz ki?

THEBAİLİ HABERCİ

Başa geldiğinde öğrenirsin! Şimdi gençsin.

"Sparta"lar, ejderhanın dişlerinden silahlı olarak biten adamlar. Ejderi öldürdükten sonra, dişlerini Thebai'nin kurucusu Kadmos toprağa ekmişti. Burada elbette Thebaili ataları demek istenilmektedir.

THESEUS

Gerçekten, sözlerinle kalplerde öfkeyi dizginleyecek kadar beni yüceltiyorsun! Fakat getirdiğin boş sözleri de alarak ülkeden git. Çünkü hiçbir yarar elde etmiyoruz.

(*Haberci uzaklaşır. Bazı Atinalı askerler belirir.*)

Saldırması gerek,
her adamın silahını alıp, her atının
atlarının ağzına kuşamlarını takması,
Kadmeia'nın ülkesine hareket etmesi gerek.
Keskin kılıcımı elime alıp
yedi kapılı Kadmeia'ya kendim de
gideceğim, haberci olarak.
Adrastos, sana burada kalmanı emrediyorum,
kaderini benimkiyle birleştirmemeni.
Çünkü ben yeni bir önder olarak
kendi kaderimle birlikte
yeni bir savaşa önderlik edeceğim.
Tek istediğim, adalete değer veren
tanrıların yanımda olmasıdır. Çünkü bunlar bir araya
geldiğinde zafer verirler. Erdem ölümlülere
bir şey ifade etmez, eğer tanrı isteğinden yoksunsa.

(*Theseus uzaklaşır.*)

KORO

- Ey mutsuzların mutsuzu, komutanların anaları,
karaciğerimden çıkan bir korku nasıl da beni sarıyor.
- Hangi yeni sözü getiriyorsun?
- Pallas'ın⁴³ ordusu neye karar verecek?
- Savaşla mı dedin, yoksa anlaşma yaparak mı?

Savaş ve bilgelik tanrıçası Athena'nın sıfatı.

- Keşke yarar getirse. Eğer savaşın getirdiği ölümler, vurulmalar olursa, şehir boyunca bağırlar olacak, acılar, hangi sözü, bunlardan hangi nedeni alayım?
- Hatta bir kimse başarıyla parlaklığı yakalamışsa yine de kaderdir. Bu bana cesaret veriyor.
- Sen adil tanrılardan söz ediyorsun.
- Çünkü başka kimler felaketleri verir ki?
- Tanrılardan ölümlülere birçok farklı şeyleri görüyorum.
- Eski bir korkudan ölmek.
Mahkeme mahkemeyi, katil de katili çağırdı,
Ölümlülere kötülükleri de refahı da tanrılar verir,
Her şey onların elindedir.
- Güzel kuleli ovalara nasıl varacağız,
tanrıçanın suyu Kallikhoron’u geride bırakıp?
- Keşke tanrılardan biri seni kanatlı yapsaydı.
- İki nehir arasındaki şehre varayım diye.
- Ya dostlarından öğrenirsin ya da talihinden.
- Hangi yıkım, acaba hangi ölüm
direnir bu memleketin cesur önderine.
- Yakardığımız tanrıları bir kez daha çağıralım.
- Her şeyden önce bunlar, korkulara karşı güvendir.

– Oy, önceki anneden,
İnakhos'un bakire kızıdan⁴⁴ çocuk doğuran Zeus!

– Şehrimi, müttefik oldun, korudun.

– Senin şanına, şehirdeki heykeline
hakaret edeni ölüm ateşine atarım.

ARGOSLU HABERCİ

Ey kadınlar, çok iyi haberler söylemeye geldim,
kendim de kurtuldum. Çünkü savaşta ele geçmiştim.
O savaşta ölen yedi komutanın birlikleri,
Dirkaion⁴⁵ nehri boyunca çarpıştılar.
Theseus'un zaferini bildiriyorum. Sizi uzun
sözlerden kurtarayım. Kapaneus'un kölesiydim,
Zeus'un yıldırım ateşiyle küle çevirdiği.

KORO

Ey değerli dost, geri dönüp iyi haberler getirdin,
Theseus'un haberini de. Atinalıların ordusu iyi
olduğu sürece, her zaman güzel haberler getireceksin.

ARGOSLU HABERCİ

İyidir. Adrastos'un yapması gerekeni yaptı,
İnakhos'dan hareket edip Argoslularla birlikte
Kadmosların şehrine karşı sefere gitti.

KORO

Aigeus oğlu ve de onunla birlik olanlar
Zeus'un zaferini nasıl başardı? Söyle!
Çünkü orada olmamakla, buraya neşe verdin.

ARGOSLU HABERCİ

Güneşin parlak ışığı, aydınlık veren, yeryüzüne

⁴⁴ İnakhos'un kızı İo'dur. Hera, Zeus'un ona âşık olmasını kıskanan Hera, kızı ineğe çevirir. Zeus'la İo'nun bu birleşmesinden Epaphos doğar. Bu kişiden de Argos soyunun kurucusu Danaos gelir.

⁴⁵ Dirkis. Thebai'de bir pınar.

vuruyordu. Seyirci gibi, Elektra kapısının⁴⁶ yakınındaki kulede görüş açısı iyi olan bir yere oturdum. Üç ordunun üç halkını da izlemeye başladım. Eli silahlı kalabalığın yukarı İsmenion tepesi denilen yere doğru yayıldığını, Aigeus'un ünlü oğlu kralın kendisini ve maiyetini de görüyordum, sağ kanadında sıraya girmiş olan eski Kekropia⁴⁷ sakinlerini, sayıca eşit olan. Savaş arabalarını, ayrıca ellerinde silah Paralos'u⁴⁸ da görüyordum Ares suyu tarafında. Ordugâhın yan tarafında sıraya giren kalabalık atlı grubunu da. Surların önünde Kadmos halkı duruyordu, geride ölüleri yatıyordu, uğrunda mücadele ettiği, Amphionas'ın⁴⁹ kutsal anıtları altında. Silahları elde atlı, atlılarla karşı karşıya, dört atın çektiği savaş arabaları, savaş arabalarıyla karşı karşıya idi. Theseus'un ulağı herkese şunları söyledi: "Sessiz olun, ey ahali! Sessizlik ey Kadmeia askerleri, dinleyin: Biz buraya Panhelen yasasını korumak üzere, ölüleri gömmek istediğimiz için geldik, kesinlikle kıyım olsun istemiyoruz." Kreon bu sözlerle hiç yanıt vermedi, fakat elde silahları sessizce duruyor. Sonra dört atlı savaş arabalarının önderleri buradan savaşa başlamıştı. Karşılıklı savaş arabalarını sürdükten sonra, sürücüleri savaş düzenine girdiler. Bazıları kılıçla savaşmaya başladı, bazıları da güçlü atlarını derhal sürücülerin yanına döndürdüler. Erekhtheidaies için atların kralı olan Phorbas, savaş arabalarının kalabalıklığını

46 Thebai'nin yedi kapısından biri. Adını, Kadmos'un karısı Armonia'nın annesinden alır.

47 Atina Akropolis'i'nin eski bir söylenişi (olasılıkla ilk kralları Kekrops'un adına hitaben).

48 Attika kıyılarında (paralia) oturanlara "Paraloi" denilirdi.

49 Amphionas, kardeşi Zetho'yla birlikte Thebai kentinin surlarını inşa etmiştir. Zetho iri taşları taşıyor, Amphionas da müziğiyle onları yerine koyuyordu.

görünce, bazıları derhal Kadmos'un atlısını korudular, birleştiler, güç toplayıp güç kaybettiler. Bunları görüyor, ama sesleri duymuyordum – çünkü savaş arabalarının çarpıştığı taraftaydım– bazı atlıların da oralarda birçok acı çektiğini, önce önce hangisinden bahsedeyim,

bilmiyorum, acaba

göğe yükselen olabildiğince toz dumandan mı, yoksa derileriyle yukarı ve aşağı sürüklenenlerden mi, bir yandan ölenlerden, diğer yandan vurulanlardan akan kandan mı, baş aşağı yere şiddetle düşüp, savaş arabalarının altında kalıp, yaşamını yitirenlerin? Kreon buradan ordunun atlarla kazandığını görünce, hasır kalkanını eline alıp ilerledi, yardımcı birlikleri endişeye kapılmadan önce. Ortada tüm orduyu dövüştürerek öldürüyor ve ölüyorlardı, yüksek sesle bağırarak, birbirlerine emir vererek. “Vur! Erekhtheioğullarına mızrağı sapla.” Theseus tereddüt etmeksizin derhal parlak silahlarını aldı. Ejderin dişlerinden doğan kişiler çok cesurdu. Çünkü sol kanadımız dağılmıştı. Sağ kanattan onları yenmeye başladı. Çatışma denk hale geldi. Komutanı övmeye layık gördü. Yoksa zaferi elde edemezdi. Hatta müttefik ordunun yenildiği yere gitti. Ülkede çınlayacak kadar bağırdı. “Ey evlatlar, eğer Spartalı adamların güçlü silahlarına sahip olmazsanız, Pallada kenti elden gider.” Böylece Kranaideslerin⁵⁰

tüm ordusuna

bir cesaret verdi. Kendisi de Epidaurion silahını alıp,⁵¹ korkunç topuzunu kaldırıp havada döndürerek, aynı anda kütük gibi boğazları, kafaları kesip biçiyordu.

Kranaides, Attika'nın ilk krallarından olan Kranaos'un soyundan gelen Atinalılara denilirdi. Krallığından dolayı, Atina kentine bir zaman *Kranae* denilirdi. Daha sonra, Kranaos'un bakire olarak ölen kızı Atthida'nın onuruna, Kranae adı *Attika* olarak değiştirildi.

Epidauros'daki azılı haydut Periphetes'in korkunç topuzundan söz edilmektedir, Theseus, adamı öldürdükten sonra, sopayı kendine almıştı.

Bunun üzerine düşmanlar kaçmaya başladılar. Ben de yüksek sesle bağılıyor, zıplıyor ve el çırpıyordum. Diğerleri de kale kapılarına yöneliyordu. Şehir boyunca genç ve yaşlıların bağrıışları ve figanları vardı, korkudan tapınaklara doluşuyorlardı. Fakat surlardan içeriye girmek üzereyken Theseus durdu. Çünkü şehri yıkmak için değil, ölüleri geri almak için geldiğini söyledi. Böyle bir komutanı seçmek gerek, zor olaylarda cesur olan, halkı küçümsemekten nefret eden, halka iyi davranıp, en üst basamağa çıkmayı istediği için kenti ele geçirme mutluluğunu tepen.

KORO

Bu beklenmedik günü gördüğüm için, ben artık tanrılara inanıyorum, yere düşenlerin hakkını aldığı için felaketin de azaldığı düşüncesindeyim.

ADRASTOS

Ey Zeus, o halde niçin zavallı ölümlülerin doğru düşünme yetisi olduğunu söylüyorlar? Çünkü sana bağlıyız, senin istediğini yaparız. Bizim için Argos da yenilmez değildi, cesaret bakımından kendimiz de sayıca çok ve genç değiliz. Eteokles anlaşma yapıp, ılımlılık istediği zaman,⁵² kenti ele geçirmeyi istemedik, fakat sonunda yok olduk. O ise o zaman da

mutluydu, çok para bulan yoksul gibi ve küçümsüyor Kadmos'un kötü niyetli halkı yok olsun diye.

Ey, yayı hakların ötesine gerenler ve adaletin tüm kötülüklerine maruz kalan ölümlülerin ey akılsızları, ne dostlara ne de gerçeklere ikna oluyorsunuz. Ayrıca, konuşma yerine kötü sözlere boyun eğen siz kentler, gerçekleri sözle değil, cinayetle

Hiçbir gelenek, uzlaşma konusunda Eteokles'in bir girişiminden söz etmez. Belki ozan, MÖ 425 yılında Lakedaimonialıların Atinalılara sunduğu barış önerilerini ima etmektedir (Thukydides, 4. kitap, 17-23).

yıkıyorsunuz. Fakat neler diyorum? Öğrenmek istediğim şey, nasıl kurtulduğun! Daha sonra başka şeyler de soracağım.

ARGOSLU HABERCİ

Kargaşa sırasında şehri silahla kazandığı zaman, ordunun içeri girdiği sırada kale kapısından çıktım.

ADRASTOS

Uğruna bu savaşın çıktığı ölüleri aldınız mı?

ARGOSLU HABERCİ

Çoğu ünlü yedi kapının iç kısmında yatıyor.

ADRASTOS

Ne söylüyorsun? Başka bir halk, ölüleri nereye gömer?

ARGOSLU HABERCİ

Kithairon'un yamaçlarına gömüldüler.

ADRASTOS

O taraftan mı, bu taraftan mı? Onları kim gömdü?

ARGOSLU HABERCİ

Theseus, oradaki gölgeli Eleutheris kayasına.

ADRASTOS

Gömmediği ölüleri nereye bırakıp geldin?

ARGOSLU HABERCİ

Yakına. Çünkü yakında her şey hızla gelişecek.

ADRASTOS

Ölüleri taşıyan köleler sıkıntı duyuyor muydu?

ARGOSLU HABERCİ

Hiçbir köle bu zahmete katılmadı.

ADRASTOS

..... 53

ARGOSLU HABERCİ

Eğer orada olsaydın, ölülerle nasıl ilgilendiğini görürdün.

ADRASTOS

Zavallıların yaralarını da kendisi mi yıkadı?

53 Modern Yunanca çevirisinde tamamlayıcı olması için buradaki cümle: "Bütün bunları tek başına Theseus mu yaptı?" şeklinde kurgulanmıştır.

ARGOSLU HABERCİ

Onları mezarlara yatırdı ve bedenlerini örttü.

ADRASTOS

Ürkütücü bir ağırlığı taşımış.

ARGOSLU HABERCİ

Başkalarının kötülüklerini hafifletmek garip bir şey mi?

ADRASTOS

Ah! Onlarla birlikte ölmeyi ne kadar çok isterdim.

ARGOSLU HABERCİ

Derin yas tutmak istiyorsan, kadınlarla gözyaşı dökersin.

ADRASTOS

Bu kadınların eğitici olduğunu düşünüyorum.

Fakat olsunlar. Hades'teki ölümlere saygı göstermek için ellerimi göğe kaldırıyor, ağıtlar, gözyaşı döküyorum, dostlara hitap ederek, onların gerisinde kaldığım için sessizce acı acı ağlıyorum. Çünkü ölümlüler için sadece bu şey yeniden elde edilemez, ölümlü ruhunu yitirdiğinde. Serveti ise elde etmenin yolları vardır.

(*Adrastos uzaklaşır.*)

KORO

– Bir yandan sevinç, diğer yandan hüznün.

Şehre ve de komutanlara şan,

değer iki katına çıkıyor.

Çocuklarımanın cansız bedenlerini görmek ise

acı. En büyük acıyı gördükten sonra,

beklenmedik günü de eğer görebilirim

güzel bir görüntü olacak.

– Zamanı kuran eski Kronos baba, bugüne

değin beni hiç evlenmemiş kılsaydı.

Neden çocuklara gerek duyayım ki?

Çünkü en büyük mutlu olayın başıma

geleceğini bekliyordum, düğün birleşmesini,
şimdi ise en belirgin fenalığı görüyorum,
çok sevdiğim çocuklarımın kaybını.

– Şimdi de ölen çocuklarımın
bedenlerine bakıyorum. Zavallı ben,
çocuklarımla beraber Hades’e
inmek için nasıl ölmeliyim?

ADRASTOS

İnleyin, ey anneler,
toprak altında yatan ölülere
bağırın, benim ağlamalarımın
yankılarını duyun.

KORO

Oy, evlatlarım oy, sevgili anaların
acı seslenişi, senin ölümünü
dile getireceğim.

ADRASTOS

Oy, oy!

KORO

Başıma gelenler!

ADRASTOS

Oy, oy!

KORO

ADRASTOS

Başımıza gelenler!

KORO

Felaketlerin en acıları.

ADRASTOS

Oy, Argos kenti, felaketimi görüyor musun?

KORO

Çocuksuz kalan
bahtsız beni de görüyor.

ADRASTOS

Bahtsızların kan damlayan bedenlerini taşıyın,
layık olmayanlar tarafından yakışsız şekilde
öldürülen, ki onlar sayesinde bu savaş sona erdi.

KORO

Ellerimi dolamak üzere
çocuklarımı
verin kucağıma.

ADRASTOS

Alacaksın, alacaksın.

KORO

Dayanılmayacak kadar ağır bir yük.

ADRASTOS

Oy, oy!

KORO

Onları doğuranlara sözün yok mu?

ADRASTOS

Bana nefes verin.

KORO

İki taraf için de ölüye ağlıyorsun.

ADRASTOS

Keşke Kadmeia askerleri toprağın altına beni koysaydı.

KORO

Ben de bir adamın yatağına
hiç girmeseydim.

ADRASTOS

Felaketler denizine bakın, ey
zavallı anneler!

KORO

Tırnaklarımızla yanaklarımızı çizdik,
saçlarımızı yolduk.

ADRASTOS

Oy, oy, oy!
Yer yarılrsa, içine girsem,

fırtınayla darmadağın olsam
Zeus'un alevi başıma düşse.

KORO

Acı düşünler gördün,
Apollon'un acı kehanetini.
Oidipus'a evini bıraktıran
hüzünlü Erinys geldi.

THESEUS

Sormak isterim, ne kadar zamandır ordu için
ağlıyorsun, vazgeçiyorum, oradaki sözleri bırakıp,
şimdi Adrastos'a bakıyorum. Onları
hangi ölümlüler cesurca dünyaya getirdiler?
Daha akıllı olduğun için, bu kentin
gençlerine söyle! Çünkü bilgilisin.
Çünkü şehri almayı ümit ettiklerini
söyleyenlerden daha güçlü olduğumuzu
gördüler. Gülünç olmamak için, sana
sormayacağım onlardan hangisinin
savaşta düşmanın kargı yarasından
başka neyi aldığını. Çünkü söyleyen
ve duyanlar için bu sözler boştur,
çünkü savaşa giden biri gözleri
önüne yoğun kargı düştüğünde,
kimin cesur olduğunu açıkça görür.
Ne bunları soracak gücüm olurdu, ne de
söylemeye cesaret edenlere⁵⁴ güvenecek.
Çünkü bir kimse aynı zorunlulukları
düşmanlarla karşı karşıya geldiğinde de görebilir.

ADRASTOS

Şimdi de dinle! Çünkü benim için hoş değil

Açıkça, Aiskhylos'un *Thebai'ye Karşı Yediler*'de Eteokles ve haberci tarafından yedi Argoslu ve yedi rakip Thebaili önderlerinin betimlendiği sahne ima edilmektedir. Özellikle haberci, ayrıntılarıyla kalkanlarında bile neyin resmedildiğini belirtmek konumundadır.

övmek, ben dostlarım hakkında gerçeklerden ve doğru şeylerden bahsetmek isterim. Kargısının elinden gittiği şu genci görüyor musun? Kapaneus odur; yaşamı büyüktü,⁵⁵ zenginliğiyle hiç övünmezdi. Yoksul bir adamınkinden daha büyük bir kibri yoktu. Ziyafetlere giden bir kimse olarak sevilse de, aza değer vermekten memnuniyet duyardı. Çünkü midedeki yiyeceğin yararı olmadığını, bir ölçünün olması gerektiğini söylerdi. Dostlarına karşı gerçekten dosttu, ister yanında olsun, ister yanında olmasın. Bunların sayısı çok değildir. Dürüst karakterliydi, dili temizdi, ahlaklıydı, ne sahip olduğu kölelere, ne de yurttaşlara boş şey söylemezdi. İlkinci olarak Eteoklos'tan söz edeyim,⁵⁶ bir başka niteliği taşıyordu. Hayatta çok şeyin eksikliğini çekti, Argos ülkesinde ise çok fazla onuru vardı. Çoğu kere dostları altın hediye ettiğinde, maddi şeylere bağlanıp köle gibi yaşamamak için, evine kabul etmiyordu. Şehirden değil, hata yapanlardan nefret ederdi. Hiçbir sebep yokken, kötü bir yönetici yüzünden şehre kötü denebilir. Üçüncüsü ise Hippomedes'in oğludur. Çocukken bile yaşamın hafifliğine karşı mücadele etmek üzere Musaların

⁵⁵ Kapaneus için krş. Aiskhylos, *Thebai'ye Karşı Yediler*, dize 425 vd; Euripides, *Phoinissai*, dize 180 vd.

⁵⁶ Euadne'nin erkek kardeşi, İphes'in oğlu, 1036. dizede geçtiği gibi. Aiskhylos da Thebai'nin Neistes kapısına gömülen komutan olarak ondan söz eder (bkz. *Thebai'ye Karşı Yediler*, dize 458 vd).

zevklerine atılmadı. Tarlaları sürmekten, cesareti için zor işlerle uğraşmaktan haz alıyordu, ava gitmekten, atlardan ve de yay germekten hoşlanıyordu. Gürbüz bedenini kente bağışlamayı istiyordu. Avcı Atalante'nin bir diğer oğlu olan kusursuz biçime sahip Parthenopaios⁵⁷ ise İnakhos nehrini aşarak Argos'a gelip yetişmişti. İlk oraya yetiştikten sonra, yabancı göçmenlerin olması gerektiği gibi sıkıntı duymazdı, ne şehre karşı nefret besliyordu, ne de ağır sözlere karşı çıkardı, yurttaş ve de yabancı olsa bile. Argoslu gibi eline silah alıp ülkeyi savundu, şehrin huzur içinde olmasına sevinirdi, eğer şehrin başına bir kötülük gelse üzülmüdü. Birçok kişi ve bazı kadın hayranları olsa da hata yapmamaya çalışırdı. Tydeus hakkındaki büyük bir övgüyü de kısaca söyleyeyim: Söz söylemede parlak değildi, fakat savaşmada çok bilgiliydi, bu konuda çok akıllıca şeyler bulmada da. Kardeşi Meleagros'un⁵⁸ bilgisinden yoksun olduğu için, adı savaş sanatıyla ilgiliydi,

Atalante ile Meleagros ya da Melanionas'ın oğlu olan Parthenopaios'un, bazen Arkaslı bazen de Argoslu olduğu sanılır. Bir söylenceye göre adı, annesinin uzun süre bakire (kızoğlankız) kalmasından gelmekteydi. Bir diğer söylenceye göre, annesinin istediği üzerine, çocukluk yıllarını Parthenio dağında geçirmişti.

⁵⁸ Kalydona kralı Oineus'un oğlu ve dolayısıyla Tydeus ve Deianeira'nın da kardeşi. Meleagros adı, tanrıça Artemis'in Kalydona'ya gönderdiği ve tarlaları ezip geçen yaban domuzuyla bağlantılıdır.

savaşmada olağanüstü bir müzik bulmuştu. Düşüncesini sözlerle değil, böyle işlerle yetkinleştiriyordu. Ey Theseus, kulelerin önünde cesurca savaşarak ölenlerin uğruna bunların söylenmesine şaşırma.

Çünkü iyi yetişmiş olmak kötü onur getirmez. Kişi iyi şeylerle uğraştıktan sonra kötü biri olmaktan utanır. Cesaret eğitici, bir bebek bile henüz öğrenmediği şeyleri duymaya ve söylemeye çalışır. Bir kimse iyi şeyler öğrenirse, yaşlandıkça bunları korumayı sever. Bu yüzden çocukları iyi eğitin.

KORO

Vah, evladım, seni bu felaketler için büyütmüşüm, doğum acılarına katlanarak seni karnımda taşıdım. Ve şimdi benim bahtsız zahmetime Hades sahip, ben bahtsız yaşlı ise, doğurduğum çocuğa sahip değilim.

THESEUS

Gerçekten, Oikleus'un soylu oğlunu tanrılar, acele ederek dört atlı savaş arabasıyla canlı halde toprağın içine çekmeleri, açıkça iyi ünü göstermektedir. Oidipus'un oğlu Polyneikes'ten de söz edeyim, onu övmekle yalan söylemiş olmayız. Çünkü kendi isteğiyle Thebai şehrini terk edip, Argos'a kaçıp gitmeden önce konuğumdu.

Onlar için yapmak istediğim şeyi biliyor musun?

ADRASTOS

Bir şey dışında bilmiyorum, sözlerine itaat etmek.

THESEUS

Dios'un⁵⁹ Kapaneus'ı yıldırımla çarptığı

ADRASTOS

Yoksa bu ölüyü ayrı olarak mı gömmeyi istiyorsun?

THESEUS

Evet. Diğer hepsini bir ateşte.

ADRASTOS

O halde ona nerede mezar yeri ayırmayı istersin?

THESEUS

Bu tapınağın yakınında hepsi için bir mezar yeri olacak

ADRASTOS

Bu işi şimdi köleler halleder.

THESEUS

Biz yapacağız. Ölülerin bedenlerini getirin.

ADRASTOS

Ey bahtsız analar, çocuklarınızın yanına geliniz.

THESEUS

Adrastos, bu dediğin hiç doğru değil.

ADRASTOS

Niçin? Doğurdukları için çocuklarına dokunmasınlar mı?

THESEUS

Bozulmuş hallerini görecekler.

ADRASTOS

Ölülerin kanına bakmak acı verir.

THESEUS

Onlara niye bu acıyı da göstermek istiyorsun?

ADRASTOS

Kazandın. Sabırlı olmak gerek. Theseus doğru söylüyor.

Onları ateşe verip, kemiklerini getirirsiniz.

Ey zavallı ölümlüler, niçin mızraklarınızı tutuyor,

birbirinizin ölümüne yol açıyorsunuz? Vazgeçin,

kederi bırakıp, şehri huzur içinde tutun.

⁵⁹ Yerin ve göğün tanrısı, tanrıların en güçlüsü, baş tanrı Zeus.

Yaşamın rengi kısıdır. Bunu da kederlerle değil, olabildiğince mutlu sürmek gerekir.

(Ölülerin götürülmesiyle birlikte Adrastos da uzaklaşır.)

KORO

– Artık anne değilim, artık çocuğum yok, erkek evladı olan Argoslu kadınlar arasında mutlu olamam, doğum tanrıçası Artemis de⁶⁰ çocuksuz kadınlara düşman kesilir. Çok perişan bir yaşam, başıboş bir bulut gibi kötü rüzgârlar tarafından itekleniyorsun.

– Biz bahtsız yedi ana, yedi oğul doğurduk, Argos’da en ünlü olan. Ve şimdi evlatsız, çocuksuz yaşılanıyorum en acı şekilde, ne ölülerden ne de yaşayanlardan sayılırım, bunlardan başka bir kaderim var.

– Geride göz yaşlarım, evimde oğlumun kara hatıraları kaldı, matem inlemeleri ve saçlara çelenk, ölümlere sıvı dökmeler, ağıtlar, altın saçlı Apollon’un kabul etmediği. Ağlamalarla, yaşlarla uyanacağımdan, ıslak giysim daima göğsüme yapışık kalacak.

Doğum tanrıçası olarak Artemis, anlaşılan Eileithia (Doğum tanrıçası) ile özdeşleştirilmektedir.

– Odaları⁶¹ görüyorum
 Kapaneus'un kutsal mezarını
 Theseus'un ölümlere hazırladığı
 odalardan başka,
 ateşte yıkılanın yakınında
 karısı ünlü Euadne'yi de
 kral İphes'in kızını.
 Niçin yüksek bir kayanın üzerine çıktı,
 yoksa yolu geçip
 tapınağa mı çıkacak?

*(Kapaneus'un cenaze ateşi yakınında bir kaya
 üzerinde Euadne görülür.)*

EUADNE

Nerede ışık, bir zamanlar güneşin
 arabasıyla dağıttığı
 ve ay gökyüzündeyken,
 gelinlerin meşaleler tuttuğu,
 karanlığın içinde at sürdükleri?
 Düğünüm yerine,
 şarkıları, sevinçleri ve de
 tunç silahlı eşimi
 Argos şehri aldı bağrına,
 oy oy, Kapaneus!
 Evden dışarı koşup sana, cenaze
 ateşine geldim Bakkhalar⁶² gibi
 delice bağırarak. Hades'te aynı mezarda
 buluşup, acılı, eziyetli yaşamımı
 sona erdirmeye. Çünkü gerçekten
 en güzel ölüm, ölmek üzere olan
 sevdiklerinle birlikte ölmektir,
 eğer kader böyle buyurmuşsa.

Mezar odaları.

Bakkhalar, doğa ve şarabın tanrısı Dionysos'a ayın ederlerdi. İbadetleri özellikle tanrısal delilik, çılgınlık içinde geçerdi.

KORO

Yakınında durmuş, kocanın parlak alevler
içinde yok olup gittiği, Dios'un
hazinesi aleve bakıyorsun.

EUADNE

Burada durmuş,
sonuca bakıyorum.
Ayaklarım tesadüfen burada
birleşmiş. Fakat iyi ünün
adına, bu kayadan fırlayıp
ateşin ortasına atlayacağım,
bedenimi yakıcı alevle
kocamla birleştireceğim,
bedenim sevdiğimin bedeni yanında,
Fersefone'nin⁶³ çukuruna gidecek.
Sen öldüğün için, artık ruhum
da yeryüzünde olamaz.
Ey gün ışığı, ey düğün, elveda!
Dilerim, Argos'ta çocuklarımızın
düğün şarkılarıyla
düğün yatakları olur.
Kutsal aşk, soylu canları
temiz soluk gibi
birleştirirsin.

(Babası yaşlı İphes belirir.)

KORO

Gerçekten o, yaşlı baban İphes
yaklaşıyor, yeni nedenlerden dolayı
önceden bilmediği acıyı duymaya.

İPHES

Ey bahtsız kadınlar, ben de yaşlı bahtsız adam,

Fersefone (olasılıkla daha sonraları Persephone) bereket ve toprak tanrıçası Demeter'in kızıydı. Yeraltı tanrısı Hades, Fersefone'yi kaçırmış, böylece ölümler ülkesinin kraliçesi olmuştu.

benimle aynı kandan olan iki kişi için yasa geldim,
Kadmeialıların silahıyla ölen oğlum
Eteoklos'un ölüsünü vatanına götürmeye,
bir de evinden uzağa gelip, sevdiği kişiyle
ölüme atlayacak olan Kapaneus'un karısı olan
kızımı aramaya. Daha önce evinde
koruma altındaydı. Kötü olaylar sebebiyle
nöbetçileri serbest bıraktığım sırada uzaklaşmış.
Fakat onun burada olduğunu düşünüyoruz,
Eğer görüyorsanız söyleyin.

EUADNE

Niçin onlara soruyorsun? Bir kuş gibi
kayanın tepesindeyim, eziyet veren ağırlığımı
Kapaneus'un ateşine bırakıyorum baba.

İPHES

Çocuğum, hangi rüzgâr? Hangi yol?
Kimin uğruna evden çıkıp bu ülkeye geldin?

EUADNE

İsteklerimi duyarsan öfkeye kapılırsın.
Senin duymanı istemem baba.

İPHES

Niçin? Baban olarak bilmem doğru değil mi?

EUADNE

Düşüncemi değerlendirecek bilgeliğe sahip değilsin.

İPHES

Bu giysiyle kimin için bedenini süslüyorsun?

EUADNE

Bu giysi bir ün arıyor baba.

İPHES

Fakat kocan için yas tutuyor görünmüyorsun.

EUADNE

Çünkü yeni bir şey için hazırlandım.

İPHES

O halde niçin mezarın ve ateşin yakınındasın?

EUADNE

Çünkü görkemli bir zafer için buraya geldim.

IPHES

Hangi zaferi kime karşı kazanacaksın? Bilmek isterim.

EUADNE

Güneşin aydınlattığı bütün kadınları.

IPHES

Tanrıça Athena'nın hünerlerinde⁶⁴ ya da basiretli
düşünmede mi?

EUADNE

Cesarette. Çünkü kocamla birlikte ölmeye gideceğim.

IPHES

Ne diyorsun? Niçin bu dayanaksız, belirsiz şeyi işaret
ediyorsun?

EUADNE

Kapaneus öldüğü için kendimi ateşe atacağım.

IPHES

Kızım, herkesin içinde böyle söz söyleme.

EUADNE

Bütün Argosluların bunu öğrenmesini istiyorum.

IPHES

Fakat bu hareketine boyun eğmem.

EUADNE

Fark etmez. Çünkü gelip de elimden tutamazsın.

Bedenim ağır geliyor, bu senin için hoş değil,

benim için ise kocamla birlikte olmak demek.

(Euadne kendini ateşe atar.)

KORO

Vay, ey kadın, korkunç bir işe kalkıştın.

IPHES

Perişan oldum, zavallı ben, Argoslu kızlar.

⁶⁴ Akıl, savaş ve bilgelik tanrıçası olan Athena, ayrıca aklın ürünü olduğu için kadınların yaptığı dokumacılık ve el sanatlarının da tanrıçasıydı.

KORO

Vay, vay! Neler geldi başına bahtsız,
cesaret isteyen bir işi gördün, zavallı adam.

İPHES

Benden daha acınacak biri var mıdır?

KORO

Vah zavallı!

Ey ihtiyar, kaderin Oidipus⁶⁵ kısmına
katıldınız, sen ve de acı çeken vatanım.

İPHES

Ağlıyorum! Niçin ölümlüler için şu olmuyor,
iki kez genç ve iki kez de yaşlı olunmuyor?
Bir evin içinde bir şey iyi gitmiyorsa,
biraz düşündükten sonra düzeltiriz, yaşam süresi
böyle değil. Eğer iki kez genç ve iki kez yaşlı
olabilseydik, eğer bir suç işlemiş olsaydık,
sahip olduğumuz ikinci hayatla düzeltebilirdik.
Çünkü çocukları olan başka kişilere bakıp,
çocukları seven biri olarak acıdan yıkılıyorum.
Buraya çocuklarım için gelmiş olsam da,
elinden çocukları giden babanın ne olduğunu
anladım, şimdiye kadar böyle bir felaket
başıma gelmemişti. Bir baba olarak, dünyaya
getirip yiğit bir genç olarak yetiştirdikten sonra,
şimdi ondan yoksun kalıyorum. Olan oldu.
Acı çeken biri olarak benim ne yapmam gerekir?
Eve mi dönmek? Birçok evin arasında
yalnızlık içinde yaşamımdaki yoksunluğa mı
bakayım? Yoksa Kapaneus'un evine mi gideyim?
Kızım yanımda olsaydı, bu çok hoşuma giderdi.
Fakat o artık yok, o ki eliyle sakalımı, başımı okşar,
beni öperdi. Yaşlı bir baba için hiçbir şey

İphes'in çocukları olan Eteokles ve Euadne'nin ölümü, Oidipus'un laneti
ve krallık için oğullarının kavgasını çağrıştırmaktadır.

kız evladından daha hoş değildir. Erkeklerin ruhları daha katıdır, okşamada ise daha zayıftır. Olabildiğince hızla beni eve götürmeyecek misiniz? Karanlığa terk edin! Orada yaşlı bedenimi açlığa terk edip öleyim.

Çocuğumun kemiklerine dokunmak neye yarar? Ey, katı yaşlılık, sana sahip olmaktan nefret ediyorum, ölmek için doğru yoldan ayrılarak, yaşamını yeme, içme ve büyülerle geçirenlerden de nefret ediyorum. Memlekete hiç yararı olmadığından, bu kişilerin ölüp, yolu gençlere bırakmaları gerekir.

(Ölen babalarının küllerini taşıyan çocuklar gelir. Onların yanında Adrastos'la beraber Theseus da vardır.)

KORO

Vay!

Ölen evlatlarımızın kemikleri getiriliyor. Ey dadılar, tutun, bu yaşlı kadını –çünkü evlatlarıma yastan, ağlamaktan gücüm kalmadı– bunca zamandır yaşamım birçok acıyla ölçüsünü kaybetmiş bulunuyor. Çünkü ölümlüler için hangi felaket evlatlarımızın öldüğünü görmekten daha ağırdır?

ÇOCUKLAR

Getiriyorum, getiriyorum, ey bahtsız ana, babamın ateşten uzuvlarını, acıların üstüne gelen acı da ağırlıksız kalmaz, kısa sürede bana ait olan her şeyi aldım.

KORO

Vay, vay!

Ölülerin annesine gözyaşı mı getiriyorsun?

Bir zamanların Mikenes'deki
nl bedenlerin yerine biraz kl yoęunluęu mu?

ÇOCUKLAR

Çocuksuz; ocuksuz!
Zavallı babadan yoksun zavallı ben ise
boş bir evde yetim kalacağım,
beni doğuran babanın ellerinde olmayacağım.

KORO

Vay, vay! Nerede doğumlarımla acısı,
nerede loęusalarımla sevinci?
Gözleri uykusuz, bytmek için bir annenin beslemeleri
ve yüzlere konulan öpücükler nerede?

ÇOCUKLAR

Gittiler. Artık yoklar. Ağlıyorum baba.
Gittiler.

KORO

Hava artık
ateşin klyle yayılmış bulunuyor.
Kanatlanıp Hades'e indiler.

ÇOCUKLAR

Ey baba, acaba evlatlarının inlemelerini duyuyor musun?
Acaba ne zaman kalkanı elime alıp savaşıcağım
–keşke olsa– senin katiline karşı?

ÇOCUKLAR

Eğer bir tanrı isterse, babamın öcünü
alırım.

KORO

Bu acı hiç dinmeyecek.
Ah, feryatlar! Yeter bu kadar olaylar,
yeter çektięim acılar.

ÇOCUKLAR

Bir gün Asopos'un ışığı beni alacak,
bakır silahlarla Danaidlerin komutanı,
ölmüş babamın intikamcısı olarak.

ÇOCUKLAR

Ey baba, gözlerimin önünde seni görüyor gibiyim...

KORO

Yanağının üzerine tatlı bir öpücük koymayı.

ÇOCUKLAR

Sözlerindeki yürekliliği
rüzgârla alıp götürüyor.

KORO

İki acı. Biri anaya kaldı,
seni de artık baba acısı bırakmayacaktır.

ÇOCUKLAR

Beni öldüren çok ağır bir yük var.

KORO

Getir, bağrıma koyayım külü.

ÇOCUKLAR

Çok hüzünlü bu sözü duyduğumda
ağladım. İçime işledi.

KORO

Oy, evladım, gittin. Artık sana
bir ananın sevgili övüncü olarak bakamayacağım.

THESEUS

Adrastos ve soylu Argos kadınları,
cesur babalarının gömmek üzere geri aldığım
bedenlerini ellerinde tutan çocukları görüyorsunuz.
Ben ve şehir onlara bunu armağan ediyoruz.
Tarafımızdan nasıl geri aldığımızı gördüğünüz için,

sizlerin de aynı sözleri çocuklara söyleyerek şehri⁶⁶ onurlandırmaya, nesilden nesle daima hatırlatmaya çalışmanız gerekir.

Zeus ve gökteki diğer tanrılar şahit olsun, şimdi gidin ey değerli insanlar.

ADRASTOS

Ey Theseus, ihtiyacı olduğunda yardıma gelerek, Argos ülkesi için yaptığın her şeyi biliyoruz, her zaman hatırimızda tutacağız. Bu yüzden başınıza bir şey geldiğinde, size yardım etmek borcumuzdur.

THESEUS

Yardıma mı gerektiren başka bir şey var mı?

ADRASTOS

Esenlik. Hem sen, hem de şehrin değerli.

THESEUS

Öyle olsun! Aynı şeyler senin de kaderin olsun.
(*Tanrıça Athena görülür.*)

ATHENA

Ey Theseus, sana yardım olsun diye, yapman gereken, Athena'nın sözlerini dinle. Böyle kolay alıp, Argos ülkesine götürsünler diye bu çocuklara bu kemikleri verme, hatta senin ve şehrin gayretlerinden dolayı önce yemin ettir. Adrastös'un da yemin etmesi gerekir. Tiran olduğu için, bu lider Danaidlerin tüm ülkesi adına yemin etmelidir. Yemin şöyle olsun, hiçbir zaman Argoslular bu toprağa silahla saldırmamalı, başkaları geldiğinde de birlikte şehri savunmalıdırlar. Eğer yemini bozup, yeniden saldırmak üzere gelirlerse, Argosluların ülkesinin kötü şekilde

⁶⁶ Atina'ya.

yok olmasını dile. Dinle beni, şimdi de kurbanlar kesmen gerek. Evin içinde, bir zamanlar Herakles'in temelinden yıktığı İlion'dan⁶⁷ alıp, bir başka işe koyulduğu sırada, Phythia ocağına koymak üzere verdiği bakırdan üç ayağın iç kısmına, üç koyunun boğazını kestikten sonra yeminini yazacaksın, sonra da yeminin kanıtı olarak saklaması için Delphoi tanrısına⁶⁸ bırak. Kurbanları kestikten, kanlarını akıttıktan sonra, keskin kılıcını toprağın bağrına sakla, yedi ölünün yakıldığı yerin yakınına. Çünkü şehri almaya gelenler için korkutucu olsun, yeniden bir kötülüğün gelmesine karşı dursun. Bunları yaptıktan sonra ölüleri ülkeden gönder. Bedenlerinin ateşle yakıldığı kutsal toprak alanını, İsthimia'daki üç yolun buluştuğu yere yakın tanrılar için tapınak yap. Sana söyleyeceğim bunlar. Şimdi Argosluların çocuklarına söylüyorum. İsmene kentine girdiğinizde, ölen babalarınızın katilini cezalandırarak intikamınızı alacaksınız. Sen Aigialeus, genç adam olduğunda, babanın yerine komutan olacaksın, babasının Diomedes dediği Tydeus'un oğlu da Aitolia'dan geldiğinde. Fakat Danaidlerin tunç silahlı ordusunun yedi insan bedeniyle çevrili Kadmeia üzerine saldırması için, çenenizin sakalla kaplanması gerekir. Onlara acıyı getireceksiniz, genç aslanlar gibi ileri atılarak şehri yerle bir edeceksiniz. Böyle olacak. Yunanistan'ın torunları diye çağrılacak ve sonraki kuşaklarca şiirlerde anılarak korunacaksınız.

Troia.

Her yeri aydınlatığı için geleceği de bilen ve güneşi simgeleyen tanrı Apollon.

THESEUS

Tanrıça Athena, sözlerini yerine getireceğim.
Çünkü sen bana doğruyu gösterirsin, hata
yapmayayım diye. Onu da yemine katacağım.
Yeter ki sen benim doğru olmamı sağla.
Çünkü senin lütfunu taşıyan şehirde
güven içinde yaşayacağız.

KORO

Gidelim Adrastos, bu adamın şehri için
istediği yemini edelim. Çok zahmetler çekerek
saygıya layık değerlerimizi oluşturduk.

Euripides (MÖ y.484-406): Atina'nın yetiştirdiği üç büyük tragedya şairi arasında en fazla eseri günümüze ulaşan yazar olarak özel bir yeri vardır. Bu durum şenliklerde Aiskhylos ve Sophokles kadar birincilik ödülü kazanmamış olsa da halk arasında daha çok beğenilen bir şair olmasına bağlanır. Euripides'in oyun kahramanları insana özgü zayıflık ve kusurları taşırlar, yaşadıkları acılar da bu kusurları ile vazgeçemedikleri tutkularından kaynaklanır. Yakarıcılar, muhtemelen Delos Savaşı'nın ardından ölümlerin geri verilmesi konusunda Atinalıların Thebaililerle yaptığı görüşmelere dayalıdır. Euripides bu tragedyasıyla savaş karşıtı sesini duyurmakta ve savaşın anlamsızlığını vurgulamaktadır.

Sema Sandalcı: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi, Eskiçağ Dilleri ve Kùltürleri Bölümü Klasik Filoloji Latin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndan mezun oldu. Aynı kürsüde yüksek lisansını 1993'de, doktora çalışmalarını 1999'da tamamladı. Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Balkan Dilleri Bölümü öğretim üyesi olarak çalışıyor. Eski Yunanca Dilbilgisi ve Cümle Yapısı I-II-III, Modern Yunanca Dilbilgisi, Roma Edebiyatında Satıra Türü, Tarım Kùltüründen Seçkiler, Tanrıların Anadolu Toplantısı adlı kitapları yayımlandı. Eserlerini çevirdiği yazarlar arasında Eski Yunanca'dan Euripides ve Plutarkhos, Yunanca'dan Y. Andreadis, H. Samuilidis, V. T. Theodorakópulos, D. Sotiriyu, A. Kiriakidu, F. Asteris - T. Rodantis, Y. Vulçidis - S. Pelasgos, P. G. Lambardis yer alıyor.

KDV dahil fiyatı
8 TL

